

วาระข่าวสารและทิศทางเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยม ที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ในยุครัฐบาลทักษิณ และหลังรัฐบาลทักษิณ

นพวงษ์ มังคะชน

บทนำ

Uราการการณ์นโยบายประชานิยม กลายเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในสังคมไทย เมื่อพรรคไทยรักไทย ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค ได้ประกาศใช้ “นโยบายที่เข้าถึงคนยากจน” หรือที่รู้จักกันดีในฐานะ “นโยบายประชานิยม” หรือ นโยบาย Populism เป็นตัวชูโรง และเป็นเครื่องมือหวังเก็บคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544

Faculty of
Communication Arts
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทความนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจาก “วาระข่าวสารและทิศทางเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยม ที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ในยุครัฐบาลทักษิณและหลังรัฐบาลทักษิณ” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นพวงษ์ มังคะชน, ปริญญาโทมหาบัณฑิต วารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปัจจุบัน (2554) ทำงานด้านวิจัยให้กับคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก่อน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนั้น คำว่า Populism หรือ populist แทบไม่มีใครใช้กันในวงวิชาการ ในสื่อมวลชน หรือในสังคมวงกว้าง

คำว่า Populism เขียนเป็นภาษาอังกฤษในความหมายเชิงลบแบบละตินอเมริกา³ และถูกนำมาประยุกต์ใช้เรียกนโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในเชิงวิพากษ์หรือติเตียนนั้น เริ่มจากนิตยสารฟาร์อีสทีิร์น อีโคโนมิก รีวิว (Far Eastern Economic Review) ฉบับวันที่ 18 มกราคม 2544 ในเวลาหลังการเลือกตั้งไม่นานนัก

ในช่วงเวลานั้น คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดเวทีอภิปรายขึ้น โดยพิชิต ลิขิตกิจถาวร และนิพนธ์ พัวพงศกร อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้แปล Populism ว่า “ประชานิยม” นับตั้งแต่นั้นมาคำว่า “ประชานิยม” ก็ใช้กันอย่างแพร่หลายในเชิงวิพากษ์วิจารณ์เป็นหลัก

เมื่อย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์การเมืองไทยจะพบว่า “นโยบายประชานิยม” ไม่ใช่เรื่องใหม่ ในสมัยรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ผลักดันนโยบายที่มีลักษณะประชานิยม นั่นคือ “นโยบายเงินผัน” ซึ่งเป็นนโยบายที่สร้างชื่อเสียงให้กับพรรคมากที่สุด หรือในสมัยรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ที่ประกาศใช้นโยบายที่มุ่งหวังคะแนนเสียงจากประชาชนในเขตพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะพื้นที่ภาคอีสานเป็นสำคัญด้วยการประกาศ “นโยบายอีสานเขียว” และชูประเด็นนายกษมาจากภาคอีสานจนประสบความสำเร็จได้บริหารประเทศ

อย่างไรก็ตาม นโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณนั้นมีลักษณะแตกต่างจากนโยบายประชานิยมของรัฐบาลอื่นๆ ที่เคยมีมาในอดีต กล่าวคือ นโยบายของรัฐบาลทักษิณเป็นนโยบายที่ครอบคลุมในทุกๆ ด้านของ

สังคม และใช้อำนาจเขตทั่วประเทศเป็นพื้นที่ในการนำนโยบายไปใช้ เช่น นโยบายด้านการเกษตร ให้ความช่วยเหลือเรื่องการพักชำระหนี้ นโยบายด้านเศรษฐกิจ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท นโยบายสาธารณสุข รักษาทุกโรค 30 บาท เป็นต้น ในขณะที่นโยบายของรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์นั้นแม้จะใช้นโยบายคิดทั่วประเทศในการประกาศใช้นโยบาย แต่นโยบายไม่ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน มีเพียงนโยบายเงินผันเท่านั้นที่สร้างความรู้จักและจดจำแก่คนทั่วไป ขณะที่รัฐบาลพลเอกชวลิตกับโครงการอีสานเขียว มุ่งเน้นการหาเสียงในพื้นที่ภาคอีสาน ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายของพรรคเท่านั้น

การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณ มีจำนวนไม่น้อยที่สะท้อนออกสู่สังคมโดยผ่านสื่อมวลชนอย่างสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นบทบาททางการเมืองที่สำคัญของหนังสือพิมพ์ ในการสนับสนุนนโยบายที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ หรือมีผลดีต่อประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานแก่รัฐบาล บางครั้งแนวทางที่หนังสือพิมพ์นำเสนออาจส่งผลให้รัฐบาลได้รับการยอมรับจากประชาชนให้ทำหน้าที่บริหารประเทศต่อไป

ที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อนโยบายของรัฐบาลยังปรากฏให้เห็นไม่มากนัก โดยเฉพาะนโยบายซึ่งเป็นที่ถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้างและส่งผลกระทบต่อประชาชนในหลายๆ ด้าน อย่างเช่นนโยบายประชานิยม ขณะที่การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของนายกษมาทักษิณดังที่ปรากฏให้เห็นอยู่บ้างนั้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิจัยในบริบทของสาขาวิชารัฐศาสตร์ ส่วนการศึกษาวิจัยในบริบทของสื่อมวลชนอย่างสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีต่อนโยบายดังกล่าวในสาขานิเทศศาสตร์ยังปรากฏให้เห็นไม่มากนัก

³ ประชานิยมแบบละตินอเมริกาเป็นขบวนการทางการเมืองปกติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการชิงชัยในการเลือกตั้งเป็นหลัก โดยการขึ้นสู่อำนาจอาศัยแนวนโยบายและอาศัยความโดดเด่นของผู้นำ ซึ่งลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีมาระดมความสนับสนุนจากกรรมกรผู้ใช้แรงงาน และคนยากไร้ในเมืองเป็นสำคัญ ให้นโยบายและความสำคัญแก่พรรค หรือกลุ่ม สมาคม สถาบันต่างๆ ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับบทบาทของผู้นำในการเชื่อมโยงกับประชาชน

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาบทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวสารและความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณ โดยจะศึกษาวาระข่าวสารและทิศทางเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ซึ่งรวมถึงการใช้พื้นที่ที่หนังสือพิมพ์เป็นช่องทางสร้างการโฆษณาชวนเชื่อ และถ่ายทอดอุดมการณ์ของรัฐบาลโดยมุ่งศึกษาการนำเสนอนโยบายประชานิยมเปรียบเทียบในสมัยรัฐบาลทักษิณ และหลังรัฐบาลทักษิณหรือรัฐบาลสุรยุทธ์ ซึ่งเป็นรัฐบาลที่ถูกจัดตั้งขึ้นโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติที่ทำรัฐประหารรัฐบาลทักษิณ เป็นรัฐบาลที่มีจุดยืนแตกต่างกับรัฐบาลทักษิณตลอดจนศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. วาระข่าวสารและทิศทางหรือกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของหนังสือพิมพ์ในสมัยที่รัฐบาลทักษิณมีอำนาจบริหารปกครองประเทศและหลังหมดอำนาจไปเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ และหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ มีวาระข่าวสาร และทิศทางหรือกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และปัจจัยใดมีผลต่อวาระข่าวสาร และทิศทางหรือกรอบเนื้อหาดังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้ศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในแง่ของวาระข่าวสาร และทิศทางเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของหนังสือพิมพ์ 3 ประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ และหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ เนื่องจากแนวคิดในการแบ่งประเภทหนังสือพิมพ์ ได้แบ่งเป็น 3 ประเภทหลักๆ การเลือกศึกษาทั้ง 3 ประเภทเพื่อดูว่าหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทซึ่งมีแนวทางนำเสนอเนื้อหาเน้นหนักไปทางใด

ทางหนึ่งนั้นจะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่อย่างไร

2. งานวิจัยนี้มุ่งศึกษานโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณเท่านั้น โดยเฉพาะนโยบายประชานิยมที่ได้รับความสนใจในวงกว้าง เป็นที่กล่าวถึง วิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางในสังคม ได้แก่ นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค นโยบายห้วยบนดิน และนโยบายบ้านคนจน

3. ช่วงเวลาที่สนใจศึกษา แบ่งเป็น 2 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 ในสมัยรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร บริหารปกครองประเทศ ทั้งรัฐบาลทักษิณ 1 และรัฐบาลทักษิณ 2 โดยศึกษาตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2544 จนถึงวันที่ 19 กันยายน 2549 เป็นระยะเวลารวม 5 ปี 7 เดือน 9 วัน

ช่วงที่ 2 ในสมัยที่รัฐบาลทักษิณหมดอำนาจในการบริหารปกครองประเทศ จากการยึดอำนาจการปกครองโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) (ยุคของรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์) โดยศึกษาตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2549 จนถึงวันที่ 19 กันยายน 2550 เป็นระยะเวลารวม 1 ปี

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- นโยบายประชานิยม
- บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์
- ประเภทของหนังสือพิมพ์
- แนวคิดเกี่ยวกับผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gatekeeper)
- ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting Theory)
- แนวคิดเรื่องการวางกรอบ (Framing)
- แนวคิดสัญลักษณ์วิทยา (Semiology)
- แนวคิดการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)
- ทฤษฎีการครองอำนาจนำ (Theory of Hegemony)

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบด้วย

1. วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ทุกวันที่นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมในช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งเป็นวันที่รัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเข้าบริหารประเทศอย่างเป็นทางการ จนถึงวันที่ 19 กันยายน 2549 และช่วงที่สอง ซึ่งเป็นยุคหลังรัฐบาลทักษิณ ตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2549 จนถึง 19 กันยายน 2550 เป็นช่วงเวลาครบ 1 ปี ของรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ รวมระยะเวลา 6 ปี 7 เดือน 9 วัน จากหนังสือพิมพ์มติชน ไทยรัฐ และกรุงเทพธุรกิจ ชื่อฉบับละ 2,409 ฉบับ รวมทั้งหมด 7,227 ฉบับ (ศึกษาจากทุกฉบับ)

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการเลือกสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะจง (purposive sampling) จากหนังสือพิมพ์ 3 ชื่อฉบับ ฉบับละ 1 คน รวมทั้งหมด 3 คน ได้แก่ นายบุญเลิศ คุชายุทธเดช บรรณาธิการอาวุโส นสพ.มติชน นายปรวโมทย์ ฝ่ายอุประ หัวหน้าข่าวการเมือง นสพ.ไทยรัฐ และนายณิษฐ์ สุคนธนิกร บรรณาธิการข่าวการเมือง นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ซึ่งแต่ละคนเป็นผู้มีประสบการณ์และมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของหนังสือพิมพ์ ตั้งแต่ในยุครัฐบาลทักษิณ จนกระทั่งยุคหลังรัฐบาลทักษิณ

แบบสัมภาษณ์มีแนวคำถามเกี่ยวกับจุดยืน/หลักการนำเสนอข่าว ลักษณะการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ การให้ความสำคัญในการนำเสนอ แนวทางหรือกรอบการนำเสนอ และปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอ นโยบายประชานิยมในรัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์

ผลการวิจัย

ในการศึกษาข่าวสารหรือความถี่ในการนำเสนอข่าวและแหล่งข่าวสารที่เกี่ยวกับนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค นโยบายห้วยบนดิน และนโยบายบ้านคนจน ในยุครัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์ของหนังสือพิมพ์มติชน ไทยรัฐ และกรุงเทพธุรกิจ พบว่า การนำเสนอ นโยบายประชานิยมทั้ง 3 นโยบาย ในยุค**รัฐบาลทักษิณ** หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับรายละเอียดของตัวนโยบาย หรือโครงการและความคืบหน้าของการดำเนินนโยบาย โดยมีแหล่งข่าวส่วนใหญ่จากภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอ นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคและนโยบายห้วยบนดินนั้น นสพ.กรุงเทพธุรกิจให้ความสำคัญกับประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็น ปฏิบัติ และความเคลื่อนไหวของบุคคลหรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ส่วน นสพ.มติชนให้ความสำคัญกับนโยบายบ้านคนจนในประเด็นเกี่ยวกับปฏิกริยาของประชาชน แตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นเช่นเดียวกัน

ขณะที่ในยุค**รัฐบาลสุรยุทธ์** หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับให้ความสำคัญกับการแก้ไขปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคและนโยบายห้วยบนดิน ส่วนนโยบายบ้านคนจนนั้น หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับรายละเอียดและความคืบหน้าในการตรวจสอบทุจริต นโยบายบ้านคนจนโดยมีแหล่งข่าวส่วนใหญ่มาจากภาครัฐและองค์กรเฉพาะกิจ ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบนโยบายดังกล่าว

ผลการศึกษาข่าวสารของนโยบายทั้ง 3 นโยบายดังกล่าว แสดงได้ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณการนำเสนอประเด็นข่าวนโยบายประชานิยม ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ

หนังสือพิมพ์	ประเด็นนำเสนอ					
	30 บาท รักษาทุกโรค		หยาบเบ็ดเตล็ด		บ้านเลขเจ็ด	
	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์
มติชน	การก่อตั้งเปิดตัว ให้ รายละเอียด และความ คืบหน้าเกี่ยวกับตัวนโยบาย และการดำเนินนโยบาย (ร้อยละ 40.54)	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบายและการ ดำเนินงาน (ร้อยละ 80.00)	การก่อตั้งเปิดตัว ให้ รายละเอียด และความ คืบหน้าเกี่ยวกับตัวนโยบาย และการดำเนินนโยบาย (ร้อยละ 29.63)	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงนโยบายและ การดำเนินงาน (ร้อยละ 43.24)	ปฏิกิริยาของประชาชน (ร้อยละ 44.44)	รายละเอียด/ความ คืบหน้าการ ตรวจสอบนโยบาย/ โครงการ (ร้อยละ 42.86)
ไทยรัฐ	การก่อตั้งเปิดตัว ให้ รายละเอียด และความ คืบหน้าเกี่ยวกับตัวนโยบาย และการดำเนินนโยบาย (ร้อยละ 42.55)	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบายและการ ดำเนินงาน (ร้อยละ 100.00)	การก่อตั้งเปิดตัว ให้ รายละเอียด และความ คืบหน้าเกี่ยวกับตัวนโยบาย และการดำเนินนโยบาย (ร้อยละ 46.94)	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงนโยบายและ การดำเนินงาน (ร้อยละ 37.50)	หลักการ รายละเอียด และความคืบหน้า เกี่ยวกับการดำเนิน นโยบายโครงการ (ร้อยละ 61.54)	รายละเอียด/ความ คืบหน้าการ ตรวจสอบนโยบาย/ โครงการ (ร้อยละ 89.47)
กรุงเทพธุรกิจ	ข้อมูล ความคิดเห็น ปฏิกิริยา และการ เคลื่อนไหวของบุคคล/ หน่วยงานองค์กรอื่น (ร้อยละ 42.4)	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบายและการ ดำเนินงาน (ร้อยละ 75.00)	ข้อมูล ความคิดเห็น ปฏิกิริยา และการ เคลื่อนไหวของบุคคล/ หน่วยงานองค์กรอื่น (ร้อยละ 50.00)	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงนโยบายและ การดำเนินงาน (ร้อยละ 35.29)	หลักการ รายละเอียด และความคืบหน้า เกี่ยวกับการดำเนิน นโยบายโครงการ (ร้อยละ 35.71)	รายละเอียด/ความ คืบหน้าการ ตรวจสอบนโยบาย/ โครงการ (ร้อยละ 46.43)

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณแหล่งข่าวสารในนโยบายประชานิยม ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ

หนังสือพิมพ์	แหล่งข่าวสาร					
	30 บาท รักษาทุกโรค		หยาบเบ็ดเตล็ด		บ้านเลขเจ็ด	
	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์
มติชน	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	องค์กรเฉพาะกิจ
ไทยรัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	องค์กรเฉพาะกิจ
กรุงเทพธุรกิจ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ

หมายเหตุ : แต่ละข่าวอาจมีแหล่งข่าวมากกว่า 1 แหล่ง

ส่วนการศึกษาทิศทางหรือกรอบเนื้อหา พบว่า การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ในยุค**รัฐบาลทักษิณ**มีการนำเสนอในประเด็นหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ สิทธิประโยชน์ในโครงการ 30 บาทฯ คุณภาพการรักษาพยาบาล การจัดสรรงบประมาณให้สถานพยาบาล และความขัดแย้งในโครงการ 30 บาทฯ โดยนำเสนอทั้งในทิศทางบวกและลบ กล่าวคือ

ในประเด็นสิทธิประโยชน์ในโครงการฯ นสพ.มติชน และนสพ.กรุงเทพธุรกิจ นำเสนอว่านโยบาย 30 บาทฯ เป็นนโยบายที่ครอบคลุมการรักษาโรคได้เกือบทุกชนิด เป็นโครงการที่ช่วยเหลือคนยากจนให้จ่ายค่ารักษาพยาบาลในราคาถูก และเป็นที่พึ่งพิงให้แก่ผู้ป่วยที่เป็นโรคซึ่งต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง และยังได้ให้รายละเอียด (elaboration) เกี่ยวกับโรคไตวายและโรคเอดส์ว่าเป็นโรคที่มีความรุนแรง มีค่าใช้จ่ายสูง มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการนำโรสดังกล่าวเข้าสู่โครงการ 30 บาทฯ ขณะที่ นสพ.ไทยรัฐ นำเสนอว่าเป็นนโยบายที่ไม่ครอบคลุมการรักษาครบทุกโรค ไม่สามารถเป็นที่พึ่งพิงให้แก่ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

ประเด็นคุณภาพการรักษาพยาบาล หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอว่าคุณภาพของการรักษาพยาบาลไม่ได้รับความไว้วางใจ มีการนำเสนอเรื่องราวของผู้ได้รับความเดือดร้อนและเสียหายจากการรับบริการในโครงการฯ ในขณะที่รัฐบาลได้พยายามสร้างความเชื่อมั่นว่าความผิดพลาดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้มีผลมาจากโครงการ 30 บาทฯ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการรับบริการ โดยนสพ.ไทยรัฐ ใช้ภาษาที่ทำให้นโยบาย 30 บาทฯ เกิดภาพลบ (Name Calling) ในพาดหัวข่าว “30 บ. ตายทุกโรค” (17 ม.ค. 46)

ส่วนประเด็นการจัดสรรงบประมาณ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอว่าโครงการ 30 บาทฯ ขาดแคลนงบประมาณที่จะจัดสรรให้แก่สถานพยาบาล ทำให้สถานพยาบาลหลายแห่งได้รับเงินไม่เพียงพอ ประสบ

ภาวะขาดทุน เป็นหนี้บริษัทฯ แพทย์และพยาบาล เกิดความท้อแท้ใจในการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้พยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว เช่น เพิ่มงบประมาณรายหัวในแต่ละปี จัดตั้งกองทุนบริหารความเสี่ยงเพื่อสำรองเงินจ่ายให้แก่สถานพยาบาลที่ประสบปัญหาขาดแคลนเงิน เป็นต้น

สำหรับประเด็นความขัดแย้งในโครงการฯ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ ได้สะท้อนว่าในการดำเนินโครงการ 30 บาทฯ เกิดความขัดแย้งและแตกแยกระหว่างผู้ดำเนินนโยบายและผู้ปฏิบัติงานตามนโยบาย เป็นความขัดแย้งระหว่าง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และผู้อำนวยการโรงพยาบาล ความขัดแย้งในลักษณะดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินโครงการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ขณะที่ในช่วง**รัฐบาลสุรยุทธ์** หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอเนื้อหาในประเด็นการปรับเปลี่ยนนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ว่าเป็นนโยบายที่มีข้อบกพร่อง ทำให้เกิดการแบ่งแยกในสังคม และถูกใช้เป็นเครื่องมือหาเสียงของรัฐบาลทักษิณ รวมทั้งมีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความโปร่งใสและความเหมาะสมในการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการ 30 บาทฯ จึงต้องมีการแก้ไขปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวให้ดีขึ้น การนำเสนอดังกล่าวสะท้อนให้เห็นภาพของนโยบาย 30 บาทฯ ไปในทิศทางลบ

อย่างไรก็ตาม วิธีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบาย 30 บาทฯ ทั้งในช่วงรัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับนำเสนอประเด็นข่าวเหล่านี้ไว้ในพาดหัวข่าวและความนำ ทำให้ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญโดดเด่น ทั้งนี้ นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ได้ใช้ตารางแสดงข้อมูลประกอบการรายงานข่าวเพื่อให้ข้อมูลที่นำเสนอมีความน่าสนใจ สามารถรับรู้ได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาเนื้อหาข่าวนโยบาย 30 บาทฯ ดังกล่าว แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงเนื้อหาข่าวนโยบาย 30 บาท ของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทที่นำเสนอในยุครัฐบาลทักษิณ และรัฐบาลสุรยุทธ์

รัฐบาล	แหล่งข้อมูล		
	ผัดวัน	ไทยรัฐ	กรุงเทพธุรกิจ
ทักษิณ	- สิทธิรักษาครอบครัวครอบครัวยุโรป เป็นที่พึ่งพิงให้แก่คนยากจน - คุณภาพการรักษาและการจัดสรรงบประมาณไม่ได้รับความเชื่อมั่นไว้วางใจ - รัฐบาลพยายามสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการรักษาและหาทางจัดงบประมาณให้เพียงพอ - เกิดการแตกแยกระหว่างผู้ดำเนินนโยบายและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ขยายความ (elaboration)	- ไม่ให้สิทธิรักษาครอบครัวครอบครัวยุโรป ทำให้คนยากจนไม่มีที่พึ่งพิง - คุณภาพการรักษาและการจัดสรรงบประมาณไม่ได้รับความเชื่อมั่นไว้วางใจ - รัฐบาลพยายามสร้างความไว้วางใจและเชื่อมั่นในคุณภาพการรักษาและหาทางจัดงบประมาณให้เพียงพอ - เกิดการแตกแยกระหว่างผู้ดำเนินนโยบายและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางลบ - Name Calling	- สิทธิรักษาครอบครัวครอบครัวยุโรป เป็นที่พึ่งพิงให้แก่คนยากจน - คุณภาพการรักษาและการจัดสรรงบประมาณไม่ได้รับความเชื่อมั่นไว้วางใจ - รัฐบาลพยายามสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการรักษาและหาทางจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ - เกิดการแตกแยกระหว่างผู้ดำเนินนโยบายและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ใช้ตารางแสดงข้อมูล
สุรยุทธ์	- มีข้อบกพร่องและใช้เงินไม่โปร่งใส ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวให้ดีขึ้น <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ	- เป็นนโยบายสร้างปัญหา ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในสังคม ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวให้ดีขึ้น	- นโยบายมีข้อบกพร่อง เป็นเครื่องมือหาเสียงทางการเมือง ต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวให้ดีขึ้น <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ

ส่วนการนำเสนอ**บทบรรณาธิการ** พบว่า ในยุครัฐบาลทักษิณมีการนำเสนอเนื้อหาในประเด็นหลักทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินนโยบาย 30 บาท ความขัดแย้งในโครงการ 30 บาท ปฏิบัติการที่มีต่อนโยบาย 30 บาท และการจัดสรรงบประมาณในโครงการ 30 บาท โดยนำเสนอทั้งในทิศทางบวกลบ และเป็นกลาง

ในประเด็นการดำเนินนโยบายฯ นสพ.มติชนและนสพ.ไทยรัฐได้สะท้อนปัญหา (define problems) ของการดำเนินนโยบาย 30 บาท ว่าการให้บริการไม่มีคุณภาพ เกิดการขาดสภาพคล่องทางการเงิน สร้างภาระให้กับงบประมาณแผ่นดิน และถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือหาเสียงทางการเมือง โดยวิเคราะห์ (diagnose cause) ว่าปัญหาด้านการเงินมีสาเหตุมาจากการรวมเงินเดือนบุคลากรเข้ากับค่าใช้จ่ายรายหัวของประชากร การบริหารจัดการงบประมาณมีความผิดพลาด นอกจากนี้ นสพ.กรุงเทพธุรกิจได้วิเคราะห์ (diagnose cause) ว่ารัฐบาลดำเนินนโยบายโดยไม่ให้ข้อเท็จจริงแก่ประชาชน ทำให้

เกิดความเข้าใจผิดว่าครอบครัวรักษาทุกโรค นสพ.ทั้ง 3 ฉบับจึงเสนอแนวทางแก้ไข (treatment for the problem) ให้รัฐบาลทำการวิจัย ตรวจสอบข้อเท็จจริง รับฟังปัญหาอย่างจริงจัง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ให้การรักษาฟรีเฉพาะคนยากจนโดยยึดตามรัฐธรรมนูญ และให้รัฐบาลเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทั้งหมด ขณะเดียวกัน นสพ.ไทยรัฐ ได้นำเสนอให้เห็นว่านโยบาย 30 บาท ได้รับความนิยมจากประชาชน เป็นนโยบายที่ทำให้คนจนสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้

ประเด็นความขัดแย้งในโครงการฯ นสพ.มติชนนำเสนอว่าการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ และผลประโยชน์ทางการเมืองได้สร้างความขัดแย้งระหว่างผู้ดำเนินนโยบายและผู้ปฏิบัติงานตามนโยบาย ทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ โดย นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ได้ประเมินการแต่งตั้งโยกย้าย (make moral judgement) ว่าทำให้คนดีหมดกำลังใจทำงานเพื่อส่วนรวม ระบบอุปถัมภ์เข้มแข็ง ทำให้สังคมเสื่อมทรามและด้อยคุณภาพ

ประเด็นปฏิกิริยาที่มีต่อนโยบายฯ นสพ.ไทยรัฐ นำเสนอการไม่ยอมรับร่าง พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ของแพทย์ พยาบาล และนักวิชาการ เนื่องจากอาจทำให้แพทย์ถูกฟ้องร้องมากขึ้น และประเทศชาติเกิดการระดมงบประมาณ จึงเรียกร้อง (treatment for the problem) ให้มีการรับฟังเสียงคัดค้านของแพทย์ ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ขณะเดียวกัน นสพ.มติชนได้สะท้อนให้เห็นการต่อต้านคัดค้านนโยบาย 30 บาทฯ ของแพทย์บางกลุ่มไม่มีจุดยืนชัดเจน ไม่มีเหตุผลหรือหลักฐานเพียงพอ รวมทั้งการเกิดปัญหาเป็นเรื่องปกติธรรมดา ซึ่งควรแก้ไขด้วยวิธีการบริหารจัดการ

สำหรับประเด็นการจัดสรรงบประมาณในโครงการฯ นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ได้ให้ข้อมูลชี้แจงเกี่ยวกับเงินงบประมาณในโครงการ 30 บาทฯ ว่าส่วนใหญ่เป็นเงินจากงบประมาณด้านสาธารณสุขที่มีอยู่แล้ว ไม่ใช่การอัดฉีดเงินใหม่ทั้งหมด และนโยบาย 30 บาทฯ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดสรรงบฯ ด้านสาธารณสุขจากเดิมจัดสรรให้สถานพยาบาลตามจำนวนเตียงมาเป็นการจัดสรรให้ประชาชน เป็นการชี้แจงให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ ทิศทางเป็นกลาง ผลการศึกษาเนื้อหาบทบรรณาธิการนโยบาย 30 บาทฯ ดังกล่าว แสดงได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงเนื้อหาบทบรรณาธิการนโยบาย 30 บาทฯ ของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทที่นำเสนอในยุครัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์

รัฐบาล	หนังสือพิมพ์		
	มติชน	ไทยรัฐ	กรุงเทพธุรกิจ
ทักษิณ	- เป็นนโยบายที่มีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการ การจัดสรรงบประมาณ ถูกนำไปใช้หาเสียงทางการเมือง - เสนอให้รัฐบาลตรวจสอบ รับฟังปัญหาอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่การแก้ไข - การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ เป็นการนำโครงการ 30 บาทฯ ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของนักการเมืองและข้าราชการ ประชาชนเสียประโยชน์ - การต่อต้านของคนบางกลุ่มไม่มีจุดยืนชัดเจน ไม่มีเหตุผลเพียงพอ ปัญหาในโครงการฯ เป็นเรื่องปกติธรรมดา วิธีการตามแนวคิดของ Entman - ใช้วิธีสะท้อนปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ สนับสนุนและเสนอแนะการแก้ปัญหา	- เป็นนโยบายที่มีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการ การจัดสรรงบประมาณ ถูกนำไปใช้หาเสียงทางการเมือง - สร้างภาระต่องบประมาณแผ่นดิน - ควรมีการวิจัยรอบด้าน รับฟังปัญหา ตรวจสอบข้อเท็จจริง ให้รักษาไว้เฉพาะคนยากจน - เป็นนโยบายที่ช่วยเหลือคนยากจนและได้รับความนิยมนจากประชาชน - ร่าง พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ไม่ได้รับการยอมรับ เพราะจะทำให้แพทย์ถูกฟ้องร้องมากขึ้น วิธีการตามแนวคิดของ Entman - ใช้วิธีสะท้อนปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ สนับสนุนและเสนอแนะการแก้ปัญหา	- รัฐบาลทำให้ประชาชนเข้าใจผิดว่านโยบาย 30 บาทฯ ครอบคลุมทุกคน - เสนอให้รัฐบาลเปิดเผยข้อเท็จจริงทั้งหมด และรับฟังความคิดเห็นและปัญหาจากผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา - การแต่งตั้งโยกย้ายที่ทำให้สังคมเสื่อมทรามและต่อคุณภาพ - ให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณ วิธีการตามแนวคิดของ Entman - ใช้วิธีวิเคราะห์สาเหตุ ประเมินคุณค่า สนับสนุนและเสนอแนะการแก้ปัญหา
สุรยุทธ์	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่พบ

สำหรับนโยบายหอยบนดิน พบว่าในยุครัฐบาลทักษิณมีการนำเสนอข่าวในประเด็นหลัก 5 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินนโยบายหอยบนดิน การเชื่อมโยงกับการพนันรูปแบบอื่น การใช้จ่ายเงินรายได้หอยบนดิน ผลกระทบด้านสังคมจากนโยบายหอยบนดิน และปฏิกิริยาที่มีต่อนโยบายหอยบนดิน โดยนำเสนอทั้งในทิศทางบวก ลบ และทิศทางที่เป็นกลาง กล่าวคือ

ในประเด็นการดำเนินนโยบายฯ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอให้เห็นว่ารัฐบาลดำเนินนโยบายหอยบนดินเพื่อแก้ปัญหาผู้มีอิทธิพลช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา โดยรัฐบาลพยายามอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและชักจูงใจให้ซื้อหอยบนดินแทนหวยใต้ดินในช่วงที่มีการปราบปรามผู้มีอิทธิพล เพื่อนำเงินนอกกระบบมาช่วยเหลือประชาชน

ผู้ด้อยโอกาส นอกจากนี้ นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ยังนำเสนอข้อจำกัดและอุปสรรคของการให้ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งจำหน่ายหอยบนดิน ใน นสพ.มติชน ใช้คำว่า “ความชั่วร้ายที่จำเป็น”⁴ (17 ก.พ. 48) แสดงให้เห็นว่าแม้หอยบนดินเป็นสิ่งไม่ดี แต่เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อใช้แก้ปัญหาผู้มีอิทธิพล ทำให้เกิดความหมายที่ดีแก่นโยบายและนำไปสู่การยอมรับในตัวนโยบาย (Glittering generality) นอกจากนี้ ใน นสพ.กรุงเทพธุรกิจ มีการนำเสนอความคิดของรัฐบาลที่จะให้ขายหอยบนดินในธนาคารพาณิชย์ว่าเป็นเรื่องไม่สมควรมาเชื่อมโยง (Transfer) กับการขายหอยในอเมริกา ที่อนุญาตให้ขายเฉพาะในปั๊มน้ำมันเท่านั้น ซึ่งประเทศอเมริกาเป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแบบอย่างของประเทศที่เจริญแล้ว ประเทศอื่นๆ อย่างประเทศไทยเองก็ควรทำตามเช่นนั้นด้วย⁵

ประเด็นการเชื่อมโยงกับการพนันรูปแบบอื่น นสพ.มติชนและนสพ.ไทยรัฐนำเสนอว่าโครงการหอยบนดินมีการเชื่อมโยงกับการพนันรูปแบบอื่นและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน คือ หอยบนดินสร้างความเสียหายแก่ธุรกิจหอยไต่ดิน ทำให้หอยไต่ดินมีเงินหมุนเวียนน้อยลงควบคู่กับการเร่งปราบปรามหอยไต่ดิน แต่หอยบนดินไม่สามารถกำจัดหอยไต่ดินให้หมดไปได้ และเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้ามือหอยไต่ดินสามารถขายหอยไต่ดินควบคู่หอยบนดินได้ง่ายขึ้น เป็นการเสริมอำนาจให้แก่ผู้มีอิทธิพลรวมทั้งทำให้ผู้จำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับความเดือดร้อน จำหน่ายสลากกินแบ่งฯ ได้น้อยลง นอกจากนี้ นสพ.ไทยรัฐได้นำเสนอการแข่งขันด้านเทคนิคและกลยุทธ์ชักจูงใจผู้ซื้อ ระหว่างตัวแทนจำหน่ายหอยบนดินและเจ้ามือหอยไต่ดิน โดยที่ในนสพ.มติชน พบการใช้เทคนิคของรัฐบาลทักษิณในการเรียกเจ้ามือหอยไต่ดินให้เกิดภาพลบ (Name Calling) ในประโยค “...ไม่ให้เจ้าพ่อเจ้าแม่ทั้งหลายมาเป็นเจ้ามือ” (22 มิ.ย. 46) เรียกเจ้ามือหอยไต่ดินว่าเป็นผู้มีอิทธิพล ทำให้เกิดการไม่ยอมรับหรือประณามคนเหล่านั้น

ประเด็นการใช้จ่ายเงินรายได้ฯ นสพ.มติชน นำเสนอว่ารายได้จากโครงการหอยบนดินถูกนำไปช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดทุนการศึกษาและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม แก้ปัญหาความยากจน อันเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ขณะเดียวกันนำเสนอว่ารัฐบาลนำเงินรายได้จากโครงการหอยบนดินส่วนใหญ่ไปใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนเงินของรัฐบาล โดยนำเรื่องการช่วยเหลือประชาชนเป็นข้ออ้างในการนำเงินรายได้ไปใช้ แสดงถึงการปิดบังอำพรางการใช้จ่ายเงินรายได้จากโครงการหอยบนดินของรัฐบาล โดยพบว่ารัฐบาลทักษิณได้ใช้ Glittering generality ให้เห็นว่าตนมีเจตนาบริสุทธิ์นำเงินไปช่วยเหลือคนจน ในประโยค “...ขออย่าว่ารัฐบาลไม่ต้องการเงิน แต่ทำเพื่อไม่ให้กำไรไปตกอยู่ในมือเจ้าพ่อเจ้าแม่...ถ้าไรทั้งหมดจะกลับไปช่วยเหลือคนจน...” (22 มิ.ย. 46) และนสพ.มติชนยังให้รายละเอียด (elaboration) เกี่ยวกับการรับเร่งเก็บภาษี อันสะท้อนสถานะขาดแคลนเงินอย่างหนักของรัฐบาล จึงต้องระดมเงินแก้ไขปัญหาลูกซึ่งรวมถึงเงินรายได้หอยบนดิน เป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่าการนำเงินหอยบนดินมาใช้ในเรื่องส่วนตัวของรัฐบาลอาจเป็นเรื่องจริง

ส่วนประเด็นผลกระทบด้านสังคมจากนโยบายฯ นสพ.มติชน นำเสนอว่านโยบายหอยบนดินได้ทำลายศีลธรรมอันดีในสังคม ทำให้อบายมุขแพร่หลายในสถานศึกษานักศึกษาขายหอยในสถานศึกษาละทิ้งการเรียนสถาบันการศึกษาและรัฐบาลจึงต้องออกมาตรการและบทลงโทษ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อเยาวชนและสังคม เป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่าหอยบนดินเป็นอันตรายและล่อแหลมต่อศีลธรรม ขณะเดียวกัน มีการนำเสนอว่าการขายหอยบนดินของเยาวชนในสถานศึกษาไม่ใช่เรื่องเสียหาย เพราะเป็นสิ่งถูกกฎหมายและเป็นเรื่องน่าชื่นชมเพราะเป็นการหารายได้ที่สุจริต ทำให้เยาวชนรู้จักทำงาน โดยเชื่อมโยง (Transfer) การทำงานหารายได้ของนักศึกษาในต่างประเทศซึ่งเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมเข้ากับการขายหอยบนดินของนักศึกษาไทยว่าเป็นการทำงานหารายได้ระหว่างเรียน ทำให้เกิดการยอมรับว่าการขายหอยบนดินของนักศึกษาไทยเป็นสิ่งที่ดีและน่าชื่นชมเช่นเดียวกัน

⁴ เป็นคำกล่าวของรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลทักษิณ

⁵ เป็นคำกล่าวของแหล่งข่าวจากธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับประเด็นปฏิริยาที่มีตอนนโยบายฯ นสพ. ไทยรัฐและนสพ.กรุงเทพธุรกิจ นำเสนอปฏิริยาที่มีตอนนโยบายหอยบนดินทั้งในแง่สนับสนุนและคัดค้าน กล่าวคือ นโยบายหอยบนดินได้รับการสนับสนุนเพราะทำให้ประชาชนสามารถซื้อขายหอยได้อย่างถูกกฎหมาย สร้างความเชื่อมั่นในการจ่ายเงินรางวัล มีเงินช่วยเหลือสังคม โดยนำเสนอความคิดเห็น การให้ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการรายงานบรรยากาศการซื้อขายหอยบนดินที่คึกคักและรายได้จำนวนมาก สะท้อนว่าได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประชาชน ขณะเดียวกัน เป็นนโยบายที่ถูกต่อต้าน เพราะทำให้ผู้จำหน่ายสลากาได้รับความเดือดร้อน เป็นนโยบายที่สร้างความเสียหายต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ขัดกับหลักคำสอนในศาสนาอิสลาม ไม่สามารถแก้ปัญหาหอยใต้ดินได้ ขัดต่อกฎหมายและผิดเจตนารมณ์ของสำนักงานสลากา โดยนำเสนอความไม่พร้อมของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายหอยบนดิน การเรียกร้องให้รัฐบาลมีมาตรการป้องกันทางสังคม และให้มีตรวจสอบการใช้จ่ายเงินรายได้จากหอยบนดินเพื่อให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใส

ขณะที่ใน**รัฐบาลสุรยุทธ์** มีการนำเสนอเนื้อหา นโยบายหอยบนดินในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินนโยบายหอยบนดิน การตรวจสอบโครงการหอยบนดิน และปฏิริยาที่มีตอนนโยบายหอยบนดิน โดยนำเสนอทั้งในทิศทางบวก ลบ และทิศทางที่เป็นกลาง กล่าวคือ

ประเด็นการดำเนินนโยบายฯ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอว่าเป็นนโยบายที่มีความสำคัญและจำเป็น รัฐบาลสุรยุทธ์มีความตั้งใจดำเนินนโยบายดังกล่าวต่อไป เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาผู้มีอิทธิพล การยกเลิกนโยบายดังกล่าวจะทำให้รัฐบาลทักษิณได้รับคะแนนนิยมเพิ่มขึ้น ทำให้รัฐขาดเงินสนับสนุนด้านสังคม และจะทำให้หอยใต้ดินระบาด นอกจากนี้รัฐบาลสุรยุทธ์ยังได้ขอโทษประชาชนที่งดออกหอยชั่วคราว และให้คงรางวัล แจกพอตของหอยบนดินไว้ต่อไป เพื่อดึงดูดให้ประชาชนซื้อหอยบนดินแทนหอยใต้ดิน ขณะเดียวกัน นโยบายหอยบนดินสร้างความเสียหายให้แก่สังคมและประเทศชาติ จึงต้องมีการแก้ไขปรับเปลี่ยน โดยกำหนดแนวทางการใช้

จ่ายเงินรายได้ให้ชัดเจน ออกมาตรการป้องกันทางสังคม ทั้งจำกัดอายุผู้ซื้อ กำหนดสถานที่จำหน่าย งดโฆษณา การออกรางวัล และตั้งสำนักงานลด ละ เลิกอบายมุข

ในนสพ.มติชน ได้ปรากฏว่ารัฐบาลสุรยุทธ์ทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าคนส่วนใหญ่ของประเทศยังมีความเกี่ยวข้อง และให้การสนับสนุนโครงการหอยบนดิน ซึ่งอาจมีผลให้ผู้อ่านยอมรับนโยบายหอยบนดินตามไปด้วย (bandwagon) ในประโยค “..เห็นว่ามีคนอยู่ในวงจรดังกล่าวประมาณ 30 ล้านคน จึงจำเป็นต้องดูแลทุกอย่างให้ถูกต้อง...” (29 พ.ย.49) ส่วน นสพ.ไทยรัฐ ได้ใช้ภาษาเรียกนโยบายหอยบนดินของรัฐบาลทักษิณให้เกิดภาพเป็นลบ (Name Calling) โดยใช้คำว่า “เงินบาป” ในพาดหัวข่าว “เงินบาป เข้ายวน อัมบนดิน เปิดแทงได้...” (22 พ.ย.49) ทำให้เกิดการไม่ยอมรับและประณามนโยบายและรัฐบาลทักษิณ

ส่วนประเด็นการตรวจสอบโครงการฯ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอว่าโครงการหอยบนดินของรัฐบาลทักษิณมีการใช้จ่ายเงินอย่างไม่โปร่งใส โดยนำเสนอความคับหน้าและสรุปประเด็นความผิดของผู้ที่เกี่ยวข้องในรัฐบาลทักษิณ ผลการวินิจฉัยนโยบายหอยบนดินว่า ขัดต่อ พ.ร.บ.สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 มีการใช้เงินขัดกับหลักกฎหมาย และหลีกเลี่ยงภาษี การพนัน นำเสนอการประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการตรวจสอบ และการเคลื่อนไหวสนับสนุนให้เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องในรัฐบาลทักษิณแสดงความบริสุทธิ์ใจในการดำเนินโครงการและการใช้จ่ายเงินรายได้ รวมทั้งชี้ให้เห็นประโยชน์ที่สังคมจะได้รับของนโยบายหอยบนดินกล่าวถึงการช่วยเหลือเด็กยากจนและด้อยโอกาสเพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลทักษิณได้ใช้จ่ายเงินรายได้หอยเพื่อประโยชน์ของสังคมอย่างถูกต้องโปร่งใส

ใน นสพ.มติชน ได้ปรากฏการใช้ Glittering generality ให้เห็นว่าโครงการฯเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาผู้มีอิทธิพล ช่วยเหลือสังคม ในประโยค “...เรื่องนี้เป็นนโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ที่ต้องการแก้ไขปัญหาหอยใต้ดินเพื่อนำรายได้มาช่วยเหลือคนยากจน...” (22 พ.ย.49) เป็นคำกล่าวของอดีตรัฐบาลทักษิณ และ

ยังใช้ Card Stacking โดยให้ข้อมูลด้านดีของนโยบาย หวยบนดิน เน้นข้อเท็จจริงในบางเรื่องปิดบังบางเรื่องให้ เห็นว่าเป็นโครงการที่ดีต่อประชาชนและประเทศชาติ ในประโยค “...เนื่องจากการปราบหวยใต้ดินแล้ว เอาเงินหวยบนดินไปช่วยคนยากจน ให้ทุนการศึกษา ช่วยค่ารักษาพยาบาลช่วยตำรวจที่ปราบปรามยาเสพติด...” (28 พ.ย.49) “...คนที่ได้รับประโยชน์คือสังคม ทั้งใน ส่วนการแก้ไขปัญหาคาหวยใต้ดิน ปัญหาผู้มีอิทธิพล และการนำเงินรายได้ไปใช้เป็นทุนการศึกษาให้กับเด็กด้วย โอกาส... (4 ส.ค.50)

สำหรับประเด็นปฏิกริยาที่มีต่อนโยบายฯหนังสือพิมพ์ ทั้ง 3 ฉบับ ยังได้นำเสนอการเรียกร้องสนับสนุนให้ ดำเนินโครงการหวยบนดินต่อไป เพราะการงดหรือยกเลิก โครงการฯ จะส่งผลให้ผู้ค้าหวยบนดินและคนเดินโพย ขาดรายได้ เกิดปัญหาการขายสลากเกินราคา หวยใต้ดิน ระบาด สร้างอำนาจให้ผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น รัฐบาลสุรยุทธ์ แสดงความเชื่อมั่นว่าสามารถควบคุมหวยบนดินไม่ให้ ส่งผลกระทบทางลบต่อสังคมได้ และประชาชนชื่นชอบ และยอมรับแนวทางหวยบนดินของรัฐบาลทักษิณมากกว่า เพราะหวยบนดินแบบใหม่ของรัฐบาลสุรยุทธ์ทำให้ ผู้ค้ารายย่อยขาดทุนเพราะไม่เป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ ขณะเดียวกัน ได้นำเสนอการเคลื่อนไหวต่อต้านคัดค้าน ไม่ให้รัฐบาลสุรยุทธ์ดำเนินโครงการหวยบนดินต่อไป เพราะเป็นโครงการที่ทำร้ายสังคม ไม่สามารถแก้หวย ใต้ดินได้อย่างแท้จริง ทำให้ผู้พิการที่จำหน่ายสลากฯ ขาดรายได้ ขัดแย้งกับนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงและ สังคมปลอดอบายมุขซึ่งเป็นแนวทางหลักของรัฐบาล สุรยุทธ์ นอกจากนี้ยังได้นำเสนอปฏิกริยาที่มีต่อนโยบาย หวยบนดินในลักษณะของการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลสุรยุทธ์

นสพ.ไทยรัฐ มีการใช้การอุปมาอุปไมย (Metaphor) ในประโยค “...หากท่านเกลียดงู คิดจะตึงให้ตาย ทั้งหมด วันหนึ่งหนูจะเข้ามาเต็มบ้าน...” (23 พ.ย. 49) เป็นคำกล่าวของแกนนำผู้จำหน่ายหวยบนดิน โดยนำ ธรรมชาติของงูซึ่งกินหนูเป็นอาหาร มาเปรียบเทียบกับ หวยบนดินว่าเป็นเหมือนงู ที่ช่วยกำจัดหวยใต้ดินซึ่ง เปรียบเหมือนหนู หากรัฐบาลสุรยุทธ์ยกเลิกหวยบนดิน

จะทำให้หวยใต้ดินกลับมาระบาดทั่วบ้านเมือง ส่วน นสพ. มติชนและนสพ.กรุงเทพธุรกิจ ใช้ภาษาเรียกนโยบาย หวยบนดินของรัฐบาลทักษิณให้เกิดภาพเป็นลบ (Name Calling) โดยใช้คำว่า “เงินบาป” เป็นคำกล่าวของ พรรคประชาธิปัตย์ และ “มรดกบาป” เป็นคำกล่าว ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ทำให้เกิด การไม่ยอมรับและประณามนโยบายดังกล่าว

นอกจากนี้ ใน นสพ.ไทยรัฐ มีการเชื่อมโยง (Transfer) การใช้เงินรายได้หวยบนดินของรัฐบาล ทักษิณในการช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาส กับ การกระทำของโรบินฮูดซึ่งแม่นำขึ้นชมแต่รัฐบาลอังกฤษ ยังตามล่าตัวเพื่อนำมาลงโทษ ในประโยค “...ที่มาของ เงินในการเอาไปใช้ในเรื่องต่างๆ ถือว่าเป็นเงินที่ผิด จะเอามาอ้างว่าเอาไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมไม่ได้ เหมือนกับความผิดของโรบินฮูดที่ปล้นคนรวยไปช่วย คนจน ถ้าไม่ผิดแล้วรัฐบาลอังกฤษจะออกตามล่าตัว โรบินฮูดทำไม...” (29 ก.ค.50) เป็นคำกล่าวของ คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความ เสียหายแก่รัฐ (คตส.) ทำให้เห็นว่าแม้จะอ้างว่าทำเพื่อ ประโยชน์ของสังคม แต่เงินที่นำมาใช้จ่ายผิดกฎหมาย ก็ถือว่ารัฐบาลทักษิณมีความผิดด้วย และใช้ Glittering generality แสดงความสุจริตใจและเจตนาดีของรัฐบาล ทักษิณในการดำเนินนโยบายหวยบนดิน ไม่มีสิ่งแอบแฝง และเกิดการยอมรับ ในประโยค “..เราต้องทำในสิ่งที่ดี และบริสุทธิ์ต่อประเทศชาติทั้งหมด แต่หากว่าทุกฝ่าย เห็นว่าเราผิดก็พร้อมจะยอมรับ แต่ยืนยันว่าผิดด้วย ความบริสุทธิ์ใจ...” (15 ธ.ค.49)

นสพ.กรุงเทพธุรกิจ มีการใช้ภาษาเรียกนโยบาย หวยบนดินของรัฐบาลทักษิณให้เกิดภาพเป็นลบ (Name Calling) โดยใช้คำว่า “หวยบนดินเลื่อน” เป็นคำกล่าว ของพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้เกิดการไม่ยอมรับและ ประณามนโยบายดังกล่าว และนสพ.กรุงเทพธุรกิจ ได้ให้ รายละเอียด (elaboration) เกี่ยวกับผลการตรวจสอบ โครงการหวยบนดิน สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลทักษิณ ดำเนินโครงการหวยบนดินอย่างผิดกฎหมาย และอดีต คนในรัฐบาลทักษิณใช้ Glittering generality โดย แสดงความสุจริตใจและเจตนาดีของรัฐบาลทักษิณในการ

ดำเนินนโยบายหยวนดิน ไม่มีสิ่งแอบแฝงและเกิดการยอมรับ ในประโยค “...เราทำด้วยเจตนาที่ดี และบริสุทธิ์ต่อประเทศชาติทั้งหมด ถ้ามองว่าผิดก็ต้องยอมรับ แต่ถือเป็นความผิดด้วยความบริสุทธิ์ใจ...” (15 ธ.ค.49)

อย่างไรก็ตาม วิธีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายหยวนดิน ทั้งในช่วงรัฐบาลทักษิณและรัฐบาล

สุรยุทธ์ พบว่า นสพ.ทั้ง 3 ฉบับนำเสนอประเด็นข่าวเหล่านี้ไว้ในพาดหัวข่าวและความนำ ทำให้ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญโดดเด่น

ผลการศึกษาเนื้อหาข่าวนโยบายหยวนดินดังกล่าว แสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงเนื้อหาข่าวนโยบายหยวนดินของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทที่นำเสนอในยุครัฐบาลทักษิณ รัฐบาลสุรยุทธ์

รัฐบาล	หนังสือพิมพ์		
	มติชน	ไทยรัฐ	กรุงเทพธุรกิจ
ทักษิณ	- หยวนดินแก้ปัญหาผู้มีอิทธิพลและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส - รัฐบาลอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเพื่อนำเงินเอกราชมาช่วยเหลือประชาชน - หยวนดินเชื่อมโยงกับการฟื้นฟูแบบอื่น สร้างความเสียหายแก่ธุรกิจหลายได้คืน แต่ไม่ทำให้หลายได้คืนหมดไป - หยวนดินช่วยเหลือเรื่องการศึกษาและผู้ด้อยโอกาสในสังคม แต่รัฐบาลใช้เป็นข้ออ้างเพื่อนำเงินไปแก้ปัญหาขาดแคลนเงินส่วนตัว - หยวนดินทำลายจิตธรรมอันดี ยามบุญแพร่หลายในสถานศึกษานักศึกษาทั้งการเรียน แต่เป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย น่าชื่นชม วิธีนำเสนอ - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ขยายความ (elaboration) - ใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางลบ - Glittering generality, Transfer, Name Calling	- หยวนดินแก้ปัญหาผู้มีอิทธิพลและการรายดากินแบ่งรัฐบาลเกินราคา - รัฐบาลอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและชักจูงใจให้ซื้อหยวนดินแทนหลายได้คืน เพื่อนำเงินเอกราชมาช่วยเหลือประชาชน - หยวนดินเชื่อมโยงกับการฟื้นฟูแบบอื่น เข้ามือหลายได้คืนมีอำนาจมาก ผู้จำหน่ายดากินแบ่งรัฐบาลเพื่อคอร์รัปชัน - นำเสนอการแข่งขันระหว่างผู้จำหน่ายหยวนดินและเข้ามือหลายได้คืนเพื่อชักจูงใจผู้ซื้อ - หยวนดินได้รับการสนับสนุนและคัดค้าน มีการร่ายงานบรรยายคัดค้าน หยวนดินเล็กค้ำและรายได้จำนวนมากลด ขณะเดียวกัน หยวนดินถูกคัดค้านเพราะผู้จำหน่ายดากิน ได้รับความเดือดร้อน สร้างความเสียหายต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ชัดเจนหลักคำสอนในศาสนาอิสลาม วิธีนำเสนอ - ในพาดหัวข่าวและความนำ	- นโยบายหยวนดินแก้ปัญหาผู้มีอิทธิพล - รัฐบาลอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและชักจูงใจให้ซื้อหยวนดินแทนหลายได้คืน - ข้อจำกัดและอุปสรรคของการให้ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งจำหน่ายหยวนดิน - หยวนดินได้รับการสนับสนุนและคัดค้าน เพราะถูกกฎหมายเชื่อมั่นในการจ่ายเงินรางวัล มีเงินช่วยเหลือสังคม ขณะเดียวกัน หยวนดินถูกคัดค้านเพราะผู้จำหน่ายดากิน ได้รับความเดือดร้อน สร้างความเสียหายต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ แต่หลายได้คืนไม่ได้ ชัดเจนกฎหมายและศีลธรรมขององค์กรสำนักงานสงครา - เรียกข่งให้มีมาตรการป้องกันทางสังคม ควรยอมการใช้จ่ายเงิน วิธีนำเสนอ - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางลบ - Transfer
สุรยุทธ์	- หยวนดินมีความสำคัญและจำเป็น รัฐบาลสุรยุทธ์เร่งรีบผลักดันต่อไป เพื่อป้องกันปัญหาผู้มีอิทธิพล - รัฐบาลสุรยุทธ์ขอโทษที่ออกหมายชั่วคราว และให้คงรางวัลแก่พอสต่อไป - หยวนดินสร้างความเสียหายต่อสังคม ต้องแก้ไขปรับเปลี่ยนกำหนดมาตรการป้องกันทางสังคม - การใช้เงินซื้อกฎหมาย หลีกเลียงการสนับสนุนให้อาผิดผู้เกี่ยวข้อง รัฐบาลทักษิณแสดงความบริสุทธิ์ใจและชี้ว่ามีประโยชน์ต่อสังคม - สนับสนุนหยวนดิน โดยรัฐบาลสุรยุทธ์แสดงความเชื่อมั่นควบคุมผลกระทบสังคม และประชาชนเห็นชอบหยวนดินของรัฐบาลทักษิณมากกว่า ขณะเดียวกัน มีการคัดค้านไม่ให้ดำเนินโครงการหยวนดินต่อไป และนำเสนอปฏิกริยาในลักษณะของการให้ข้อมูล และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลสุรยุทธ์ วิธีนำเสนอ - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางลบ - Bandwagon, Glittering generality, Card Stacking, Name Calling	- หยวนดินมีความสำคัญและจำเป็น รัฐบาลสุรยุทธ์เร่งรีบผลักดันต่อไป เพื่อป้องกันปัญหาผู้มีอิทธิพล - รัฐบาลสุรยุทธ์ขอโทษที่ออกหมายชั่วคราว และให้คงรางวัลแก่พอสต่อไป - หยวนดินสร้างความเสียหายต่อสังคมและ ต้องแก้ไขปรับเปลี่ยน โดยกำหนดมาตรการป้องกันทางสังคม - การใช้เงินไม่โปร่งใส สนับสนุนให้อาผิดผู้เกี่ยวข้อง รัฐบาลทักษิณแสดงความบริสุทธิ์ใจและชี้ว่ามีประโยชน์ต่อสังคม - สนับสนุนหยวนดิน เพราะจะส่งผลกระทบต่อสังคม และประชาชนเห็นชอบหยวนดินของรัฐบาลทักษิณมากกว่า ขณะเดียวกัน มีการคัดค้านไม่ให้ดำเนินโครงการหยวนดินต่อไป และนำเสนอปฏิกริยาในลักษณะของการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลสุรยุทธ์ วิธีนำเสนอ - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ใช้การอุปมาอุปไมย (Metaphor) - ใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางลบ - Name Calling, Glittering generality, Transfer	- หยวนดินมีความสำคัญและจำเป็น รัฐบาลสุรยุทธ์เร่งรีบผลักดันต่อไป เพื่อป้องกันปัญหาผู้มีอิทธิพล - หยวนดินสร้างความเสียหายต่อสังคมและ ต้องแก้ไขปรับเปลี่ยน โดยกำหนดมาตรการป้องกันทางสังคม - การใช้เงินไม่โปร่งใส สนับสนุนให้อาผิดผู้เกี่ยวข้อง รัฐบาลทักษิณแสดงความบริสุทธิ์ใจและชี้ว่ามีประโยชน์ต่อสังคม - สนับสนุนหยวนดิน เพราะจะส่งผลกระทบต่อสังคม และประชาชนเห็นชอบหยวนดินของรัฐบาลทักษิณมากกว่า ขณะเดียวกัน มีการคัดค้านไม่ให้ดำเนินโครงการหยวนดินต่อไป และนำเสนอปฏิกริยาในลักษณะของการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลสุรยุทธ์ วิธีนำเสนอ - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ขยายความ (elaboration) - ใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางลบ - Glittering generality, Name Calling

ส่วนการนำเสนอ**บทบรรณาธิการ** พบว่า ในยุค**รัฐบาลทักษิณ**มีการนำเสนอเนื้อหาในประเด็นหลักทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินนโยบายห่วยบนดิน การเชื่อมโยงกับห่วยใต้ดิน การใช้จ่ายเงินรายได้ห่วยบนดิน โดยนำเสนอทั้งในทิศทางบวก ลบ และเป็นกลาง

ในประเด็นการดำเนินนโยบายฯ นสพ.มติชนได้กระตุ้นเตือนรัฐบาลทักษิณให้ดำเนินนโยบายห่วยบนดินด้วยความระมัดระวังไม่ให้มอมเมาประชาชน โดยประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายห่วยบนดินในด้านศีลธรรม (make moral judgement) ว่าเป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนหลงงมงายในอบายมุข ไม่อยากทำงาน ส่งผลให้มีฐานะยากจนลง ส่วน นสพ.ไทยรัฐ นำเสนอว่ามีความไม่โปร่งใสในการออกรางวัล เป็นการเอาเปรียบผู้ซื้อ ขณะเดียวกันมีจำนวนรางวัลน้อยเกินไป เงินรางวัลกระจุกตัว ผู้ซื้อมีโอกาสถูกรางวัลน้อย สะท้อนให้เห็นว่าห่วยบนดินเป็นเสมือนความหวังและที่พึ่งพิงของผู้ซื้อห่วยบนดิน โดยเสนอแนะให้มีการแก้ปัญหา (treatment for the problem) เรื่องความโปร่งใสในการออกรางวัล เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ รวมทั้งให้เพิ่มโอกาสถูกรางวัลห่วยบนดิน

ประเด็นการเชื่อมโยงกับห่วยใต้ดิน นสพ.ไทยรัฐนำเสนอว่าโครงการห่วยบนดินยังมีจุดอ่อนและข้อบกพร่องมากมาย จึงไม่สามารถเอาชนะห่วยใต้ดินได้ โดยได้วิเคราะห์สาเหตุ (diagnose cause) ที่ทำให้ห่วยใต้ดินเฟื่องฟูและได้รับความนิยมมากกว่าห่วยบนดิน เนื่องจากห่วยบนดินมีข้อจำกัดเรื่องการบริหารงานและการให้ส่วนลดแก่ผู้ซื้อ รวมทั้งมีการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้การปราบห่วยใต้ดินไม่สำเร็จ โดยสนับสนุนให้มีการแก้ปัญหาและข้อบกพร่องดังกล่าวของห่วยบนดิน (treatment for the problem) เพื่อให้สามารถเอาชนะห่วยใต้ดินได้

ส่วนประเด็นการใช้จ่ายเงินรายได้ฯ นสพ.ไทยรัฐนำเสนอว่าการใช้จ่ายเงินรายได้ห่วยบนดินไม่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ และไม่สามารถตรวจสอบได้ มีการหลีกเลี่ยงภาษี สร้างความเสียหายต่อประเทศ นอกจากนี้ กระบวนการคัดเลือกผู้รับทุนการศึกษาจากเงินรายได้ห่วยบนดินไม่รัดกุม ทำให้ผู้ที่เดือดร้อนส่วนใหญ่ไม่ได้

รับการช่วยเหลือ ใช้เงินไม่คุ้มค่า โดยสนับสนุนให้แก้ปัญหา (treatment for the problem) เรื่องความโปร่งใสในการนำเงินรายได้ไปใช้และการหลีกเลี่ยงการเลี่ยงภาษี โดยกำหนดมาตรการที่รัดกุมเพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงิน และให้จัดตั้งกองทุนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ขณะที่ นสพ.กรุงเทพธุรกิจนำเสนอว่าการนำเงินจากโครงการห่วยบนดินไปช่วยเหลือด้านการศึกษาเป็นสิ่งที่ได้รับการชื่นชมจากประชาชน โดยประเมินผลกระทบ (make moral judgement) ที่อาจเกิดขึ้นจากกระแสนิยมดังกล่าวว่าอาจทำให้รัฐบาลละเลยการป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านสังคมที่เกิดจากโครงการห่วยบนดิน และอาจถูกนำไปสร้างความชอบธรรมในการเปิดบ่อนกาสิโนในอนาคตซึ่งรุนแรงกว่าผลกระทบจากห่วยบนดิน

ขณะที่ในช่วง**รัฐบาลสุรยุทธ์** มีการนำเสนอเนื้อหาในประเด็นหลักทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินนโยบายห่วยบนดิน การตรวจสอบโครงการห่วยบนดิน และปฏิกริยาที่มีต่อนโยบายห่วยบนดิน โดยนำเสนอทั้งในทิศทางบวกและทิศทางลบ

ประเด็นการดำเนินนโยบายฯ นสพ.มติชน นำเสนอว่าการดำเนินนโยบายห่วยบนดินต่อจากรัฐบาลทักษิณเป็นการสร้างความเสียหายให้แก่สังคม ทำให้ประชาชนมีค่านิยมในการดำเนินชีวิตอย่างไม่ถูกต้อง โดยพึ่งพาโชคชะตามากกว่าการทำมาหากินอย่างสุจริต โดยได้ประเมินคุณค่าของนโยบายห่วยบนดินและการดำเนินนโยบาย (make moral judgement) ว่าสังคมไทยควรปลดอบายมุข และประชาชนประกอบอาชีพด้วยความสุจริต เป็นการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงยั่งยืนมากกว่าการฝากอนาคตไว้กับโชคชะตา และยังได้เสนอแนะให้มีการมาตรการที่ชัดเจนเพื่อแก้ปัญหา (treatment for the problem) อบายมุขให้หมดไปจากสังคมไทย และสนับสนุนรัฐบาลสุรยุทธ์ให้มีนโยบายหรือมาตรการที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ประชาชน

ขณะที่ นสพ.ไทยรัฐและนสพ.กรุงเทพธุรกิจนำเสนอว่านโยบายห่วยบนดินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมไทย โดยนสพ.ไทยรัฐได้สะท้อนปัญหา (define problems) ของการยกเลิกห่วยบนดินว่าจะทำให้

ห่วยได้ดินเฟื่องฟู เกิดการขายสลากฯ เกินราคา เจ้าหน้าที่ตำรวจรับส่วย และเด็กนักเรียนขาดแคลนทุนการศึกษา โดยเสนอแนะ (treatment for the problem) ให้มีการดำเนินนโยบายห่วยบนดินของรัฐบาลทักษิณต่อไป ให้มีมาตรการป้องกันการมอมเมาเยาวชน และกำหนดการใช้จ่ายเงินในทิศทางที่เป็นประโยชน์แก่สังคม และ นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ได้วิเคราะห์สาเหตุ (diagnose cause) ของการดำเนินนโยบายห่วยบนดินซึ่งเป็นไปอย่างยากลำบากกว่ามาจากปัญหาคลื่นใต้น้ำ และการจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมือง

ประเด็นการตรวจสอบโครงการฯ นสพ.มติชนและ นสพ.ไทยรัฐ นำเสนอว่ารัฐบาลทักษิณออกโครงการห่วยบนดินอย่างผิดกฎหมาย มีการนำเงินรายได้จากห่วยบนดินไปใช้อย่างไม่สุจริต ไม่โปร่งใส และสนับสนุนให้มีการเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยนสพ.ไทยรัฐได้

สนับสนุน (treatment for the problem) ให้มีการออกกฎหมายรับรองการจำหน่ายห่วยบนดินของรัฐบาล ออกข้อกำหนดหรือมาตรการที่ชัดเจนในการใช้จ่ายเงินรายได้ห่วยบนดิน

ส่วนประเด็นปฏิกริยาที่มีต่อนโยบายฯ นสพ.ไทยรัฐ นำเสนอว่าโครงการห่วยบนดินของรัฐบาลทักษิณเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบของประชาชนมากกว่าห่วยบนดินแบบใหม่ของรัฐบาลสุรยุทธ์ และยังได้สะท้อนปัญหา (define problems) การดำเนินโครงการห่วยบนดินแบบใหม่ของรัฐบาลสุรยุทธ์จะทำให้ธุรกิจห่วยได้ดินเฟื่องฟู เกิดการขายห่วยบนดินเกินราคา ผู้ขายห่วยบนดินขาดทุน และไม่เป็นที่ต้องการของประชาชน

ผลการศึกษาเนื้อหาบทบรรณาธิการนโยบายห่วยบนดินดังกล่าว แสดงได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงเนื้อหาบทบรรณาธิการนโยบายห่วยบนดินของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทที่นำเสนอในยุครัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์

รัฐบาล	หนังสือพิมพ์		
	มติชน	ไทยรัฐ	กรุงเทพธุรกิจ
ทักษิณ	- กระตุ้นเตือนรัฐบาลให้ดำเนินนโยบายห่วยบนดินด้วยความระมัดระวังไม่ให้มอมเมาประชาชน - เป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนหลงงมงายในนโยบายฯ ไม่อยากทำงาน ส่งผลให้ฐานะยากจนลง <u>วิธีการตามแนวคิดของ Entman</u> - ใช้วิธีประเมินคุณค่าทางศีลธรรม	- มีความไม่โปร่งใสในการออกรางวัล เป็นการเอาเปรียบผู้ซื้อ - มีจำนวนรางวัลน้อยเกินไป เงินรางวัลเป็นแบบกระจุกตัว ผู้ซื้อมีโอกาสถูกรางวัลน้อย ควรให้การออกรางวัลมีความโปร่งใส เพิ่มโอกาสถูกรางวัล - ห่วยบนดินยังดึงดูดและซื้อบัพหรือ จึงไม่สามารถเอาชนะห่วยใต้ดินได้ ควรมีการแก้ไขปัญหาลดซื้อบัพหรือทิ้งแล้ว - การใช้จ่ายเงินไม่สุจริต ตรวจสอบไม่ได้ หักเพียงภาษี ประทศเสียหาย การคัดเลือกผู้รับทุนการศึกษาไม่รัดกุม ควรให้ความโปร่งใสในการนำเงินไปใช้กำหนดมาตรการควบคุมการใช้จ่ายเงิน และให้ตั้งกองทุนแก้ปัญหาความยากจน <u>วิธีการตามแนวคิดของ Entman</u> - ใช้วิธีวิเคราะห์สาเหตุ สนับสนุนและเสนอแนะการแก้ปัญหา	- การที่ประชาชนชื่นชมการนำเงินจากโครงการห่วยบนดินไปช่วยเหลือด้านการศึกษาอาจทำให้รัฐบาลละเลยการป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านสังคมที่เกิดจากโครงการห่วยบนดิน และอาจถูกนำไปสร้างความชอบธรรมในการเปิดบ่อนกาสิโนในอนาคต <u>วิธีการตามแนวคิดของ Entman</u> - ใช้วิธีประเมินคุณค่าทางศีลธรรม
สุรยุทธ์	- การดำเนินนโยบายห่วยบนดินจะสร้างความเสียหายให้แก่สังคม ทำให้ประชาชนมีค่านิยมในการดำเนินชีวิตไม่ถูกต้อง สังคมไทยขาดค่านิยม และประชาชนประจบประชันด้วยความสูงใจ เป็นการดำเนินชีวิตอย่างมั่งคั่งยิ่งยกว่าการฝ่าอนาคตไว้กับโชคชะตา และเสนอให้มีมาตรการที่ชัดเจนเพื่อทำให้ อนาคตให้หมดไปจากสังคมไทย - ห่วยบนดินออกมาอย่างผิดกฎหมาย ใช้เงินอย่างไม่สุจริต และสนับสนุนให้เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง <u>วิธีการตามแนวคิดของ Entman</u> - ใช้วิธีประเมินคุณค่าทางศีลธรรม สนับสนุนและเสนอแนะการแก้ปัญหา	- นโยบายห่วยบนดินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมไทย - การยกเลิกห่วยบนดินจะทำให้ห่วยใต้ดินเฟื่องฟู มีการขายสลากฯ เกินราคา เจ้าหน้าที่ตำรวจรับส่วย เด็กนักเรียนขาดแคลนทุนการศึกษา - ควรดำเนินนโยบายห่วยบนดินต่อไป โดยมีมาตรการป้องกันการมอมเมาเยาวชน และกำหนดการใช้จ่ายเงินที่เป็นประโยชน์แก่สังคม - ห่วยบนดินออกมาอย่างผิดกฎหมาย ใช้เงินอย่างไม่สุจริต และสนับสนุนให้เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรออกกฎหมายรับรอง มีมาตรการใช้เงินที่ชัดเจน - ห่วยบนดินของรัฐบาลทักษิณประชาชนชื่นชอบมากกว่าของรัฐบาลสุรยุทธ์ - ห่วยบนดินแบบใหม่ของรัฐบาลสุรยุทธ์จะทำให้ธุรกิจห่วยใต้ดินเฟื่องฟู ขยายห่วยบนดินเกินราคา ผู้ขายขาดทุน ไม่เป็นที่ต้องการของประชาชน <u>วิธีการตามแนวคิดของ Entman</u> - ใช้วิธีสะท้อนปัญหา ประเมินคุณค่าทางศีลธรรม สนับสนุนและเสนอแนะการแก้ปัญหา	- นโยบายห่วยบนดินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมไทย - การดำเนินนโยบายห่วยบนดินซึ่งเป็นไปอย่างยากลำบากเนื่องจากมีปัญหาคื่นใต้น้ำ และการจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมือง <u>วิธีสร้างความโดดเด่น</u> - ใช้วิธีวิเคราะห์สาเหตุ

สำหรับการนำเสนอขานโยบายบ้านคนจนในยุค **รัฐบาลทักษิณ** พบว่ามีการนำเสนอในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ การดำเนินโครงการบ้านคนจน ปฏิบัติการที่มีต่อโครงการบ้านคนจน และผลกระทบทางเศรษฐกิจของโครงการบ้านคนจน โดยนำเสนอทั้งในทิศทางบวกและลบ

ประเด็นการดำเนินโครงการฯ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับนำเสนอว่านโยบายบ้านคนจนเป็นประโยชน์ต่อประชาชน รัฐบาลมีความตั้งใจและทุ่มเทในการสร้างที่อยู่อาศัยให้คนยากจน โดยพยายามจัดหาที่ดินเพิ่มเติมเพื่อขยายโครงการ เพิ่มงบประมาณ ช่วยหาแหล่งกู้ยืมเงิน ผลิตเฟอร์นิเจอร์ขายในราคาถูก แจกเตียง จัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อให้การดำเนินงานรวดเร็วและเกิดประโยชน์สูงสุด โดย นสพ.ไทยรัฐนำเสนอให้เห็นว่าพรรคร่วมรัฐบาลแย่งชิงกันดูแลโครงการบ้านเอื้ออาทร ซึ่งสะท้อนความไม่สามัคคีกันของรัฐบาล ขณะเดียวกันเป็นการสะท้อนภาพว่าเป็นโครงการที่ได้รับความนิยมจากประชาชน ส่วน นสพ.กรุงเทพธุรกิจนำเสนอเพิ่มเติมว่าโครงการบ้านคนจนเกิดความไม่โปร่งใสดำเนินงาน มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงก่อสร้าง มีการใช้ภาษาให้เห็นว่าโครงการบ้านเอื้ออาทรเป็นโครงการที่มีเจตนาดี เป็นความหวังโอกาสและชีวิตของคนไทย (Glittering generality) ในประโยค “...สิ่งที่รัฐบาลนี้พยายามจะทำคือ อยากจะเพิ่มความฝันของคนไทยให้ได้ในทุกๆ มิติ โดยเฉพาะเรื่องบ้านซึ่งถือเป็นปัจจัยสี่ที่สำคัญที่สุด...” (16 ก.พ.46) เป็นคำกล่าวของรัฐบาลทักษิณ ทำให้เกิดการยอมรับโครงการบ้านคนจน

ประเด็นปฏิบัติการที่มีต่อโครงการฯ นสพ.มติชนนำเสนอว่าโครงการบ้านคนจนเป็นที่ยอมรับ ชื่นชม เป็นความหวังของประชาชนที่จะมีที่อยู่เป็นของตนเอง โดยนำเสนอจำนวนผู้จองบ้านเอื้อ ความต้องการบ้าน การชื่นชมนายกทักษิณผู้เริ่มโครงการ ขณะเดียวกัน นสพ.กรุงเทพธุรกิจ นำเสนอว่าโครงการบ้านคนจนไม่ได้รับความไว้วางใจในคุณภาพและความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ โดยนำเสนอการร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น บ้านแตกร้าง สิ้นสุดก่อน และเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้คนที่ไม่ยากจนเข้ามา

ฉกฉวยหาประโยชน์ ทำให้ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ไม่ตกแก่คนจนอย่างแท้จริง และไม่ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ประกอบการเอกชนในการเข้าร่วมพัฒนาโครงการ เนื่องจากมีเงื่อนไขอันเป็นอุปสรรคมากมาย ผู้ประกอบการเสี่ยงต่อการขาดทุน

ส่วนประเด็นผลกระทบทางเศรษฐกิจของโครงการฯ นสพ.กรุงเทพธุรกิจ นำเสนอว่าโครงการบ้านเอื้อเป็นโครงการที่ดี ช่วยให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเจริญเติบโต ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ขณะเดียวกันอาจสร้างปัญหาที่อยู่อาศัยเกินความต้องการ ถูกทิ้งร้างสร้างความเสียหายแก่ประเทศ และเสนอปัญหาความล้มเหลวที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ เช่น ก่อสร้างล่าช้า ผู้รับเหมาปรับลดขนาดหรือยกเลิกโครงการ ความต้องการซื้อโครงการลดลง เป็นต้น

ขณะที่ใน **รัฐบาลสุรยุทธ์** มีการนำเสนอเนื้อหาของนโยบายบ้านคนจนในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ การตรวจสอบโครงการบ้านเอื้ออาทร การปรับเปลี่ยนโครงการบ้านเอื้ออาทร และปฏิบัติการที่มีต่อโครงการบ้านเอื้ออาทร โดยนำเสนอว่าบ้านเอื้ออาทรในทางลบแต่นำเสนอว่าบ้านคนจนในทางบวก

ในประเด็นการตรวจสอบโครงการฯ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอว่าโครงการบ้านเอื้ออาทรของรัฐบาลทักษิณมีการทุจริตเรียกรับสินบนโดยรัฐมนตรีและผู้บริหารของการเคหะแห่งชาติในการจัดซื้อที่ดินและการจ้างผู้รับเหมาก่อสร้าง ทำให้ประเทศชาติเสียหาย โดยนำเสนอการตรวจสอบของสสจ.และคตส. ตลอดจนนำเสนอข่าวการพยายามฆ่าพยานในคดีทุจริตดังกล่าว

ประเด็นการปรับเปลี่ยนโครงการฯ หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ นำเสนอว่าโครงการบ้านเอื้ออาทรมีปัญหาและข้อบกพร่อง ต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินโครงการให้เหมาะสม คือ การก่อสร้างล่าช้า ก่อสร้างในพื้นที่ซ้ำซ้อนหลายแห่ง สิ้นเปลืองงบประมาณ ไม่สอดคล้องกับความต้องการจริง รัฐบาลสุรยุทธ์จึงชะลอการสร้างโครงการใหม่ พร้อมกับรับฟังปัญหาและแนวทางแก้ไขจากผู้เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน นสพ.กรุงเทพธุรกิจ นำเสนอว่ารัฐบาลสุรยุทธ์ให้ความสำคัญกับโครงการ

บ้านมั่นคง โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่ม สร้างเพิ่ม เพราะเป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใสในการดำเนินโครงการ มีการใช้ Metonymy ในประโยค “...อาจเปลี่ยนชื่อเรียกโครงการใหม่ ไม่ใช่คำว่าบ้านเอื้ออาทร เพราะคำคำนี้เมื่อสื่อออกไปแล้วให้ความรู้สึกโง่ ทูจิด” (17 ก.พ.50) เป็นคำกล่าวของรัฐบาลสุรยุทธ์ สะท้อนว่ามีการนำเรื่องทูจิดในโครงการบ้านเอื้อซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการฯ มาแทนภาพลักษณ์และความหมายของโครงการบ้านเอื้ออาทรทั้งหมด ทำให้เห็นว่าเมื่อใช้ชื่อบ้านเอื้ออาทร ได้ให้ภาพของการแจกฟรีและการทูจิด

ส่วนประเด็นปฏิบัติการที่มีต่อโครงการฯ นสพ.มติชน และนสพ.กรุงเทพธุรกิจ นำเสนอว่าโครงการบ้านเอื้ออาทรสร้างความเดือดร้อนและความไม่พอใจแก่ประชาชน โดยนำเสนอการร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับความ

เดือดร้อนจากการสร้างบ้านไม่เสร็จ ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม มีการเรียกเก็บค่าเช่าพร้อมเพิ่มดอกเบี้ย ถูกยึดบ้าน ถูกบังคับให้ซื้อสินค้าจากบริษัทสร้างบ้าน การกลั่นแกล้ง และเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

อย่างไรก็ตาม วิธีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายบ้านคนจน ทั้งในช่วงรัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับทำให้ประเด็นข่าวมีความสำคัญโดดเด่นโดยเน้นย้ำไว้ในพาดหัวข่าวในลักษณะที่สอดคล้องไปในทางเดียวกับทิศทางของเนื้อหาข่าว ทั้งนี้ นสพ.กรุงเทพธุรกิจได้มีการใช้ตารางแสดงข้อมูลประกอบการรายงานข่าวเพื่อให้ข้อมูลที่น่าสนใจ มีความน่าสนใจ สามารถรับรู้ได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาเนื้อหาข่าวนโยบายบ้านคนจนดังกล่าว แสดงได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงเนื้อหาข่าวนโยบายบ้านคนจนของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทที่นำเสนอในยุครัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์

รัฐบาล	หนังสือพิมพ์		
	มติชน	ไทยรัฐ	กรุงเทพธุรกิจ
ทักษิณ	- นโยบายบ้านคนจนเป็นประโยชน์แก่ประชาชน รัฐบาลมีความตั้งใจและทุ่มเทในการสร้างที่อยู่อาศัยให้คนยากจน - โครงการบ้านคนจนเป็นที่ยอมรับ ชื่นชม เป็นความหวังของประชาชนที่จะมีที่อยู่ของตนเอง <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ	- นโยบายบ้านคนจนเป็นประโยชน์แก่ประชาชน รัฐบาลมีความตั้งใจและทุ่มเทในการสร้างที่อยู่อาศัยให้คนยากจน - พรรคร่วมรัฐบาลมีการแย่งชิงกันดูแลโครงการบ้านเอื้ออาทร เนื่องจากเป็นโครงการที่ได้รับความนิยมจากประชาชน <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ	- นโยบายบ้านคนจนเป็นประโยชน์แก่ประชาชน รัฐบาลมีความตั้งใจและทุ่มเทในการสร้างที่อยู่อาศัยให้คนยากจน - โครงการบ้านคนจนเกิดความไม่โปร่งใสดำเนินงาน มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง - โครงการบ้านคนจนไม่ได้รับความไว้วางใจในคุณภาพและความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ อาจมีการเปิดโอกาสให้คนที่ไม่ยากจนเข้ามาถล่มทำลายประโยชน์ - โครงการบ้านเอื้อช่วยให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเติบโต แต่อาจสร้างปัญหาที่อยู่อาศัยเกินความต้องการ <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ - ใช้เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางลบ - Glittering generality
สุรยุทธ์	- บ้านเอื้ออาทรมีการทูจิดเรียกเก็บสินบนในการจัดซื้อที่ดินและการจ้างผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยนำเสนอการตรวจสอบของสทง.และคตส. ตลอดจนนำเสนอข่าวการพยายามฆ่าพยานในคดีทูจิดดังกล่าว - บ้านเอื้ออาทรมีปัญหาและข้อบกพร่อง ต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินโครงการให้เหมาะสม - โครงการบ้านเอื้ออาทรสร้างความเดือดร้อนและความไม่พอใจแก่ประชาชน โดยนำเสนอการร้องเรียนของประชาชน <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ	- บ้านเอื้ออาทรมีการทูจิดเรียกเก็บสินบนในการจัดซื้อที่ดินและการจ้างผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยนำเสนอการตรวจสอบของสทง.และคตส. ตลอดจนนำเสนอข่าวการพยายามฆ่าพยานในคดีทูจิดดังกล่าว - บ้านเอื้ออาทรมีปัญหาและข้อบกพร่อง ต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินโครงการให้เหมาะสม <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ	- บ้านเอื้ออาทรมีการทูจิดเรียกเก็บสินบนในการจัดซื้อที่ดินและการจ้างผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยนำเสนอการตรวจสอบของสทง.และคตส. ตลอดจนนำเสนอข่าวการพยายามฆ่าพยานในคดีทูจิดดังกล่าว - บ้านเอื้ออาทรมีปัญหาและข้อบกพร่อง ต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินโครงการให้เหมาะสม - รัฐบาลสุรยุทธ์ให้ความสำคัญกับโครงการบ้านมั่นคง เพราะเป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการโปร่งใส - บ้านเอื้ออาทรสร้างความเดือดร้อนและความไม่พอใจแก่ประชาชน โดยนำเสนอการร้องเรียนของประชาชน <u>วิธีนำเสนอ</u> - ในพาดหัวข่าวและความนำ - มีการใช้ Metonymy

ส่วนการนำเสนอ**บทบรรณาธิการ** พบว่า ในยุค
รัฐบาลทักษิณ มีเพียงหนังสือพิมพ์มติชนที่นำเสนอ
บทบรรณาธิการเกี่ยวกับนโยบายบ้านคนจน โดยนำเสนอ
ให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายบ้านคนจนเพื่อกระตุ้นให้
เศรษฐกิจเจริญเติบโตตามที่รัฐบาลต้องการไม่ใช่เรื่องง่าย
โดยมีปัจจัยสำคัญอยู่ที่รายได้ของผู้ที่ต้องการซื้อบ้าน
จึงเสนอแนะให้รัฐบาล (treatment for the problem)
เพิ่มช่องทางและโอกาสให้ประชาชนมีรายได้ยั่งยืนเพื่อ
นำมาผ่อนบ้านในโครงการได้

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถตอบปัญหาการวิจัยและ
ข้อสันนิษฐานการวิจัย ดังนี้

**1. วาระข่าวสาร และทิศทางเนื้อหาเกี่ยวกับ
นโยบายประชานิยมของหนังสือพิมพ์ในสมัยที่
รัฐบาลทักษิณมีอำนาจบริหารปกครองประเทศ และ
หลังหมดอำนาจเป็นไปอย่างไร มีความแตกต่างกัน
หรือไม่ อย่างไร**

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าวาระข่าวสาร
เกี่ยวกับนโยบายประชานิยมทั้ง 3 นโยบาย ในสมัย
รัฐบาลทักษิณมีความแตกต่างจากสมัยหลังรัฐบาลทักษิณ
(รัฐบาลสุรยุทธ์) กล่าวคือ ในช่วงรัฐบาลทักษิณ
ประเด็นข่าวซึ่งถูกนำเสนอเป็นประเด็นหลักเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับตัวนโยบายหรือการดำเนินนโยบายของรัฐบาล
โดยมีแหล่งข่าวสารส่วนใหญ่มาจากภาครัฐ ขณะที่ในช่วง
รัฐบาลสุรยุทธ์ ประเด็นหลักที่ถูกนำเสนอเป็นประเด็น
เกี่ยวกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการดำเนิน
นโยบายของรัฐบาลทักษิณ โดยมีแหล่งข่าวสารส่วนใหญ่
มาจากภาครัฐ และหากนโยบายใดของรัฐบาลทักษิณ
เป็นนโยบายที่ถูกตรวจสอบการทุจริต เช่น นโยบาย
บ้านคนจน ประเด็นหลักที่ถูกนำเสนอจะเป็นประเด็น
เกี่ยวกับการตรวจสอบความทุจริตนโยบายเหล่านั้น โดย
มีแหล่งข่าวส่วนใหญ่มาจากองค์กรเฉพาะกิจที่ทำหน้าที่
ตรวจสอบนโยบายนั้น ดังตารางที่ 8 แสดงวาระข่าวสาร
ในยุครัฐบาลทักษิณและหลังรัฐบาลทักษิณ

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบวาระข่าวสารในยุครัฐบาลทักษิณและหลังรัฐบาลทักษิณ

นโยบายประชานิยม	รัฐบาลทักษิณ	แหล่งข่าวสาร	รัฐบาลสุรยุทธ์	แหล่งข่าวสาร
	ประเด็นนำเสนอ		ประเด็นนำเสนอ	
30 บาท รักษาทุกโรค	การก่อตัว/เปิดตัว ให้รายละเอียด และความสืบหน้าเกี่ยวกับตัว นโยบายและการดำเนินนโยบาย	รัฐ/รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบายและการดำเนินงาน	รัฐ/รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ
ห่วยบนดิน	การก่อตัว/เปิดตัว ให้รายละเอียด และความสืบหน้าเกี่ยวกับตัว นโยบายและการดำเนินนโยบาย	รัฐ/รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบายและการดำเนินงาน	รัฐ/รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ
บ้านคนจน	หลักการ รายละเอียด และความสืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนิน นโยบายโครงการ	รัฐ/รัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	รายละเอียด/ความสืบหน้าการ ตรวจสอบนโยบายโครงการ	องค์กรเฉพาะกิจ

สำหรับทิศทางเนื้อหาหรือกรอบเนื้อหา หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคไปที่ประเด็นความไม่ไว้วางใจในคุณภาพการรักษาพยาบาลและการจัดสรรงบประมาณโดยที่รัฐบาลทักษิณได้พยายามสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องดังกล่าว ขณะเดียวกันได้เกิดความขัดแย้งแตกแยกระหว่างผู้ดำเนินนโยบายและผู้ปฏิบัติงานตามนโยบาย แต่ในรัฐบาลสุรยุทธ์ นำเสนอไปที่ความบกพร่องของนโยบาย รัฐบาลสุรยุทธ์จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวให้ดีขึ้น

นโยบายห้วยบนดินในรัฐบาลทักษิณถูกนำเสนอไปที่การใช้ห้วยบนดินแก้ปัญหาผู้มีอิทธิพล ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา โดยรัฐบาลทักษิณพยายามอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและชักจูงใจให้ซื้อห้วยบนดินแทนหวยใต้ดิน ส่วนในรัฐบาลสุรยุทธ์ นำเสนอไปที่ความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินนโยบายห้วยบนดินต่อไป แต่ห้วยบนดินสร้างความเสียหายต่อสังคม รัฐบาลสุรยุทธ์จึงต้องแก้ไขปรับเปลี่ยนและกำหนดมาตรการป้องกันทางสังคม นอกจากนี้ยังมีการใช้เงินไม่โปร่งใส และมีการสนับสนุนให้เอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยคนในรัฐบาลทักษิณแสดงความบริสุทธิ์ใจและชี้ว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อสังคม โดยประชาชนชื่นชอบห้วยบนดินของรัฐบาลทักษิณมากกว่าห้วยบนดินแบบใหม่ของรัฐบาลสุรยุทธ์

ส่วนนโยบายบ้านคนจน ถูกนำเสนอไปที่การดำเนินนโยบายเพื่อช่วยเหลือคนยากจนให้มีบ้านอยู่อาศัย โดยรัฐบาลทักษิณมีความตั้งใจและทุ่มเทสร้างที่อยู่อาศัยให้คนยากจน และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ เช่น ให้ประชาชนได้ซื้อเฟอร์นิเจอร์ราคาถูก แต่ในรัฐบาลสุรยุทธ์ นำเสนอว่ามีการทุจริตเรียกรับสินบนในโครงการบ้านเอื้ออาทร และเป็นโครงการที่มีปัญหาและข้อบกพร่อง จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินโครงการให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

สำหรับการนำเสนอพบพหุพรรคการเมืองทั้งในยุครัฐบาลทักษิณและรัฐบาลสุรยุทธ์ นโยบายประชานิยมทั้ง 3 นโยบาย ถูกนำเสนอทั้งในทิศทางลบและบวก โดยใช้วิธีการวางกรอบเนื้อหาตามแนวคิดของ Robert Entman ทั้งการนิยามปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ ประเมินค่าทาง

ศีลธรรม และสนับสนุนแนวทางแก้ไขปัญหา โดยเนื้อหาของพบพหุพรรคการเมืองในแต่ละนโยบายสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับเนื้อหาข่าวที่นำเสนอในแต่ละช่วงรัฐบาล

ดังนั้น จึงตอบปัญหาการวิจัยได้ว่า การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของหนังสือพิมพ์ในยุครัฐบาลทักษิณและยุคหลังรัฐบาลทักษิณมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานการวิจัย

ปรากฏการณ์ความแตกต่างกันดังกล่าว สามารถอธิบายได้ว่านโยบายประชานิยมที่ถูกนำเสนอออกสู่สังคมโดยผ่านสื่อมวลชนในแต่ละยุคสมัยนั้น **นักการเมืองหรือกลุ่มที่มีบทบาทในสังคม** เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดวาระข่าวสารให้กับสังคม โดยเฉพาะรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเห็นได้จากแหล่งข่าวข่าวสารส่วนใหญ่ที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของนโยบายประชานิยม มักหนีไม่พ้นรัฐบาลหรือผู้ที่มีอำนาจชี้นำทิศทางนโยบายในขณะนั้น

นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดวาระข่าวสารส่วนหนึ่งในสังคมได้แล้ว สำหรับทิศทางหรือกรอบของเนื้อหาที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชนนั้น ส่วนหนึ่งก็ถูกกำหนดโดยนักการเมืองที่เป็นรัฐบาลหรือผู้มีบทบาทในสังคมเช่นเดียวกัน ซึ่งสามารถอธิบายตามทฤษฎีการครองอำนาจนำ (Hegemony) ได้ว่า เมื่อหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญ และเฝ้ารายงานข่าวสารเกี่ยวกับรัฐ โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของรัฐ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐบาลเข้ามาใช้พื้นที่ในการกำหนดประเด็นข่าวสารและถ่ายทอดเนื้อหาตามที่ต้องการ อันส่งผลต่อทิศทางของเนื้อหา โดยเฉพาะเนื้อหาข่าวที่หนังสือพิมพ์ต้องรายงานไปตามข้อเท็จจริง สื่อมวลชนจึงกลายเป็นเครื่องมือหรือช่องทางให้แก่รัฐบาลในการถ่ายทอดความคิดเพื่อสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นกับรัฐบาลของตน ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลในยุคสมัยใดก็ตาม

ดังนั้น ในยุคที่รัฐบาลทักษิณซึ่งเป็นผู้ริเริ่มนโยบายประชานิยม มีอำนาจบริหารประเทศ เนื้อหาส่วนใหญ่ในหนังสือพิมพ์จึงได้ปรากฏการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่

นโยบายประชานิยม ให้เห็นว่าเป็นนโยบายที่ทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ทำให้เกิดการยอมรับในตัวรัฐบาลและนโยบายของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น ผลการวิจัยการนำเสนอนโยบายบ้านคนจน ในสมัยรัฐบาลทักษิณ ได้ปรากฏเนื้อหาว่าเป็นนโยบายที่รัฐบาลตั้งใจและทุ่มเทให้คนยากจนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง เพื่อจะได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นต้น ขณะที่ ในสมัยรัฐบาลสุรยุทธ์ซึ่งมาจากการทำรัฐประหาร ภายใต้จุดยืนต่อต้านรัฐบาลทักษิณ เนื้อหาส่วนใหญ่ในหนังสือพิมพ์มีลักษณะส่งผลเสียต่อรัฐบาลทักษิณและนโยบายของรัฐบาลทักษิณ ดังตัวอย่าง ผลการวิจัยการนำเสนอนโยบายบ้านคนจนในรัฐบาลสุรยุทธ์ ได้ปรากฏเนื้อหาว่านโยบายบ้านคนจนของรัฐบาลทักษิณมีการทุจริต มีปัญหาเรื่องคุณภาพความล่าช้า และพื้นที่ก่อสร้างซ้ำซ้อน ทำให้ประชาชนเดือดร้อนและประเทศชาติเสียหาย เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ทั้งในยุครัฐบาลทักษิณและยุคหลังรัฐบาลทักษิณ ไม่ว่าจะเป็นวาระข่าวสารหรือทิศทางของเนื้อหาจะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวทางที่รัฐบาลในแต่ละยุคมีต่อนโยบายประชานิยม โดยอาศัยความได้เปรียบของการเป็นรัฐบาล ในการใช้พื้นที่ของสื่อมวลชน เพื่อสะท้อนแนวทางของตนที่มีต่อนโยบายประชานิยมออกสู่สังคม

นอกจากนี้ ปัจจัยเรื่อง**สภาพการณ์ทางสังคม**ที่**มีการนำเสนอ**นโยบายก็มีอิทธิพลต่อความแตกต่างกันของวาระข่าวสารและเนื้อหาในนโยบายประชานิยมในรัฐบาลทั้งสองเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในกระบวนการกำหนดวาระข่าวสารตามแนวคิดของ Rogers และ Dearing ได้กล่าวถึงปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดวาระข่าวสาร เช่น จากสภาพที่แท้จริงของสังคมว่าขณะนั้นมีเรื่องอะไรที่เป็นวาระสำคัญจำเป็นจริงๆ เช่น เป็นช่วงอยู่ระหว่างการผลักดันทางการเมือง

ในช่วงรัฐบาลสุรยุทธ์ซึ่งมีสภาพการณ์ทางสังคมแตกต่างไปจากในช่วงรัฐบาลทักษิณ จึงส่งผลต่อการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนเช่นกัน กล่าวคือ ในสมัยรัฐบาลสุรยุทธ์มีกระแสความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้น

มีการตรวจสอบโครงการและนโยบายของรัฐบาลทักษิณ การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์จึงสะท้อนสภาพการณ์ดังกล่าว ซึ่งมีความซับซ้อนและแง่มุมในการนำเสนอมากขึ้น รวมทั้งการที่รัฐบาลสุรยุทธ์ประกาศอย่างชัดเจนว่าจะเข้ามาบริหารประเทศเพียง 1 ปี หนังสือพิมพ์จึงไม่ได้คาดหวังหรือกระตุ้นให้รัฐบาลสุรยุทธ์ทำอะไรมาก เพียงแต่มีการเกาะติดนโยบายหรือสิ่งที่รัฐบาลสุรยุทธ์จะทำภายใน 1 ปีเท่านั้น (ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก)

อย่างไรก็ตาม อีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่สามารถมองข้ามได้คือ **วงจรชีวิตของนโยบาย** กล่าวคือ ในยุคของรัฐบาลทักษิณ นโยบายประชานิยมส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงของการก่อตัว การประกาศ การนำนโยบายไปปฏิบัติ ในขั้นตอนนี้หนังสือพิมพ์ได้เข้ามามีบทบาทเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างรัฐบาลและประชาชน (Channel of Communications) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในช่วงนี้ส่วนใหญ่มีลักษณะของการให้รายละเอียดนโยบาย แนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจนโยบาย นำเสนอความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ไปสู่รัฐบาล ดังที่สะท้อนในผลการวิจัยว่าในสมัยของรัฐบาลทักษิณ หนังสือพิมพ์นำเสนอประเด็นการเปิดตัว รายละเอียด และการดำเนินนโยบายของรัฐบาลทักษิณ เป็นวาระสำคัญ นอกจากนี้ ยังรวมถึงขั้นการประเมินผลนโยบาย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติตามนโยบาย ในขั้นตอนนี้สื่อหนังสือพิมพ์เริ่มมีบทบาทในการประเมิน สอดส่อง และตรวจสอบผลการดำเนินนโยบายของรัฐบาล (Watchdog of the government) ซึ่งถือเป็นบทบาททางการเมืองอย่างหนึ่งด้วย

ขณะที่ในสมัยของรัฐบาลสุรยุทธ์ เป็นช่วงที่ผลลัพธ์จากการปฏิบัตินโยบายประชานิยมได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่านโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว สร้างผลดีหรือผลเสียต่อสังคม จึงนำไปสู่วงจรชีวิตขั้นสุดท้ายของนโยบาย คือ หากนโยบายเหล่านั้นไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ได้ หรือส่งผลกระทบสร้างปัญหาในเรื่องต่างๆ ให้เกิดขึ้น ก็จะมีการพิจารณายกเลิกนโยบายนั้น หรือดำเนินนโยบายต่อไปโดย

ปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ดังที่สะท้อนในผลการวิจัยว่าในช่วงรัฐบาลสุรยุทธ์ มีการนำเสนอประเด็นการแก้ไขปรับเปลี่ยนและตรวจสอบนโยบายของรัฐบาลทักษิณ เป็นวาระสำคัญ

วงจรชีวิตของนโยบายดังกล่าว สอดคล้องกับแนวทางการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ซึ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายในแต่ละช่วงไม่เหมือนกัน โดยในช่วงเริ่มต้นนโยบาย จะนำเสนอรายละเอียดของนโยบายอย่างละเอียดครบถ้วน และรอบด้านมากที่สุด ในช่วงการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีการจับตาดูเรื่องการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบาย และในช่วงสุดท้ายเมื่อผลจากการปฏิบัติตามนโยบายเกิดขึ้น จะนำเสนอโดยให้รายละเอียดทั้งผลดีผลเสียอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งมีติดตามดูเป็นระยะๆ และมีข้อสังเกตหรือตั้งคำถามไปยังรัฐบาล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหานโยบายนั้นๆ

2. หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ และหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจมีวาระข่าวสารและทิศทางเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และปัจจัยใดมีผลต่อวาระข่าวสาร และทิศทางเนื้อหาดังกล่าว

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าวาระข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของหนังสือพิมพ์บางประเภทมีความแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ประเภทอื่น กล่าวคือในช่วงรัฐบาลทักษิณ การนำเสนอเนื้อหา 30 บาท รักษาทุกโรคและนโยบายห้วยบนดินนั้น นสพ.กรุงเทพธุรกิจให้ความสำคัญกับประเด็นความคิดเห็น ปฏิกริยาและความเคลื่อนไหวของบุคคลหรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ส่วนในนโยบายบ้านคนจน นสพ.มติชนให้ความสำคัญกับประเด็นเกี่ยวกับปฏิกริยาของประชาชน ซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นเช่นเดียวกัน ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบวาระข่าวสารของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

หนังสือพิมพ์	ประเด็นข่าวเด่น						แหล่งข่าวสาร					
	30 บาท รักษาทุกโรค		ห้วยบนดิน		บ้านคนจน		30 บาท รักษาทุกโรค		ห้วยบนดิน		บ้านคนจน	
	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์	ทักษิณ	สุรยุทธ์
มติชน	การก่อสร้าง/เปิดตัว ไร่ รายละเอียด และ ความพึงพอใจ เกี่ยวกับตัวนโยบาย และการดำเนิน นโยบาย	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบาย และการ ดำเนินงาน นโยบาย	การก่อสร้าง/เปิดตัว ไร่ รายละเอียด และ ความพึงพอใจ เกี่ยวกับตัว นโยบายและการ ดำเนินงาน นโยบาย	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบาย และการ ดำเนินงาน นโยบาย	รายละเอียด/ความพึงพอใจ การตรวจสอบ นโยบาย/ โครงการ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	องค์การเฉพาะกิจ
ไทยรัฐ	การก่อสร้าง/เปิดตัว ไร่ รายละเอียด และ ความพึงพอใจ เกี่ยวกับตัวนโยบาย และการดำเนิน นโยบาย	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบาย และการ ดำเนินงาน นโยบาย	การก่อสร้าง/เปิดตัว ไร่ รายละเอียด และ ความพึงพอใจ เกี่ยวกับตัว นโยบายและการ ดำเนินงาน นโยบาย	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบาย และการ ดำเนินงาน นโยบาย	หลักการ รายละเอียด และ ความพึงพอใจ เกี่ยวกับการ ดำเนินนโยบาย/ โครงการ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	องค์การเฉพาะกิจ
กรุงเทพธุรกิจ	ข้อมูล ความ คิดเห็น ปฏิกริยา และการ เคลื่อนไหวของ บุคคลหน่วยงาน/ องค์กรอื่น	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบาย และการ ดำเนินงาน นโยบาย	ข้อมูล ความ คิดเห็น ปฏิกริยาและ การเคลื่อนไหว ของบุคคล/ หน่วยงาน/ องค์กรอื่น	การแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง นโยบาย และการ ดำเนินงาน นโยบาย	หลักการ รายละเอียด และ ความพึงพอใจ เกี่ยวกับการ ดำเนินนโยบาย/ โครงการ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ

* ช่องที่กลมดำ แสดงถึงวาระข่าวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ

ด้านทิศทางหรือกรอบเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะที่หนึ่ง **หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทต่างนำเสนอเนื้อหาส่วนหนึ่งคล้ายคลึงกัน และยังนำเสนอเนื้อหาในแง่มุมอื่นๆ แตกต่างกันไป** ตัวอย่างเช่น การนำเสนอนโยบายบ้านคนจนในรัฐบาลทักษิณ หนังสือพิมพ์ต่างนำเสนอเนื้อหาคล้ายคลึงกันว่าเป็นนโยบายที่ช่วยเหลือคนยากจน โดยรัฐบาลมีความตั้งใจและทุ่มเทสร้างที่อยู่อาศัยให้คนยากจน โดยที่หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทยังได้นำเสนอเนื้อหาอื่นแตกต่างกันไป โดย นสพ.มติชนนำเสนอว่าเป็นนโยบายที่เป็นความหวังของประชาชนที่จะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง นสพ.ไทยรัฐนำเสนอว่า พรรคร่วมรัฐบาลแย่งชิงกันดูแลโครงการฯ และ นสพ.กรุงเทพธุรกิจนำเสนอว่า นโยบายบ้านคนจนช่วยให้เศรษฐกิจเติบโต แต่อาจทำให้เกิดปัญหาที่อยู่อาศัยล้นตลาด และมีการดำเนินงานที่ไม่มีคุณภาพและไม่โปร่งใส หรือในการนำเสนอเนื้อหา 30 บาทรักษาทุกโรคในรัฐบาลสุรนัย หนังสือพิมพ์ต่างนำเสนอเนื้อหาคล้ายคลึงกันว่าเป็นนโยบายที่มีข้อบกพร่อง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น โดย นสพ.มติชนนำเสนออีกว่ามีการใช้เงินไม่โปร่งใส นสพ.ไทยรัฐนำเสนอว่าเป็นนโยบายที่สร้างปัญหาก่อให้เกิดการแบ่งแยกในสังคม และนสพ.กรุงเทพธุรกิจนำเสนอว่า นโยบายดังกล่าวเป็นเครื่องมือหาเสียงทางการเมือง เป็นต้น

ลักษณะที่สอง **หนังสือพิมพ์บางประเภทนำเสนอเนื้อหาขัดแย้งกับหนังสือพิมพ์ประเภทอื่น** ตัวอย่างเช่น ในประเด็นเรื่องสิทธิประโยชน์การรักษาโรคของนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค ในรัฐบาลทักษิณ นสพ.ไทยรัฐนำเสนอว่าเป็นนโยบายที่ไม่ครอบคลุมการรักษาครบทุกโรค ไม่สามารถเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ในขณะที่หนังสือพิมพ์ประเภทอื่นนำเสนอว่าเป็นนโยบายที่ครอบคลุมการรักษาโรคได้เกือบทุกชนิด เป็นโครงการที่ช่วยเหลือคนยากจนให้จ่ายค่ารักษาพยาบาลในราคาถูก และเป็นที่พึ่งพิงให้แก่ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

ลักษณะที่สาม **หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทนำเสนอเนื้อหาแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง** เช่น การนำเสนอ

บทบรรณาธิการนโยบายห้วยบนดินในรัฐบาลทักษิณ นสพ.มติชนกระตุ้นเตือนให้ดำเนินนโยบายโดยไม่ให้รัฐมอมเมาประชาชน เพราะเป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนมลายในนโยบายมุข นสพ.ไทยรัฐ เห็นว่านโยบายห้วยบนดินมีข้อบกพร่อง ไม่สามารถแก้ปัญหาห้วยได้ดินได้ การออกรางวัลมีจำนวนน้อยและไม่โปร่งใส รัฐบาลใช้จ่ายเงินอย่างไม่มีกฎเกณฑ์และหลีกเลี่ยงภาษี ส่วน นสพ.กรุงเทพธุรกิจเห็นว่านโยบายที่ได้รับความชื่นชมจากประชาชน แต่อาจทำให้รัฐบาลละเลยการแก้ไขผลกระทบด้านต่างๆ

ผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการนำเสนอวาระข่าวสารหรือเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมของหนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นนโยบายใด หรือนำเสนอในยุคสมัยใด หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมีการนำเสนอที่แตกต่างกัน จึงตอบปัญหาการวิจัยได้ว่า **หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ และหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจมีวาระข่าวสาร และทิศทางเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายประชานิยมแตกต่างกัน** ซึ่งสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานการวิจัย

ปรากฏการณ์การนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันของหนังสือพิมพ์ดังกล่าว สามารถอธิบายได้ว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับแต่ละประเภทมีแนวทางการนำเสนอเป็นของตนเอง แนวทางนั้นอาจคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับหนังสือพิมพ์ประเภทอื่นๆ กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ในฐานะเป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสารได้คัดเลือก กลั่นกรอง ประมวลเนื้อหาก่อนเผยแพร่สู่ผู้รับสาร การทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ถูกกำหนดโดยแนวทาง จุดยืนและนโยบายขององค์กรหนังสือพิมพ์ ตลอดจนการรับรู้ของผู้รับสารของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท ตามแนวคิดของ Becker และ Roberts (1992) กล่าวคือ การนำเสนอเนื้อหาบ้านคนจนของ นสพ.มติชน ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นปฏิบัติการของประชาชน แตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นนั้น เนื่องจาก นสพ.มติชนมีหลักการนำเสนอข่าวนโยบายของรัฐบาลโดยแบ่งการนำเสนอข่าวสารออกเป็นช่วงที่ให้ความสำคัญของนโยบาย ช่วงนำเสนอความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ และช่วงนำเสนอผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงปรากฏให้เห็นว่าประเด็นเรื่องปฏิบัติการของประชาชนเป็นวาระสำคัญของนสพ.มติชน

เช่นเดียวกับ นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ที่มีหลักการนำเสนอข่าวโดยเลือกข่าวที่มีความน่าสนใจ มีผลกระทบ ต่อสังคม สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมไปสู่ประเด็นอื่นๆ หรือมีผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นไว้หลายคน จึง ปรากฏว่าในการนำเสนอนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค และนโยบายห้วยบนดินนั้น นสพ.กรุงเทพธุรกิจให้ ความสำคัญกับประเด็นความคิดเห็น ปฏิกริยาและ ความเคลื่อนไหวของบุคคลหรือหน่วยงานอื่นๆ ซึ่ง แตกต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น

สำหรับการนำเสนอของ นสพ.มติชนในนโยบาย บ้านคนจนสมัยรัฐบาลทักษิณ ซึ่งมีวาระข่าวสารเป็นเรื่อง ปฏิกริยาของประชาชน แต่แหล่งข่าวสารมาจากภาครัฐ แทนที่จะเป็นภาคประชาชนนั้น เนื่องมาจากการ นำเสนอประเด็นปฏิกริยาฯ ดังกล่าว นสพ.มติชนได้ นำเสนอเหตุการณ์ บรรยายภาพ ตลอดจนจำนวนผู้ออก บ้านคนจนเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่จะเลือกแหล่งข่าวจาก ภาครัฐซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการจัดงานดังกล่าว

ส่วนการนำเสนอของ นสพ.กรุงเทพธุรกิจใน นโยบายบ้านคนจนในรัฐบาลสุรยุทธ์ ซึ่งมีวาระข่าวสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบนโยบายหรือโครงการ ของรัฐบาลทักษิณ แต่แหล่งข่าวสารส่วนใหญ่กลับมาจาก ภาครัฐแทนที่จะเป็นองค์กรเฉพาะกิจ เหมือนอย่าง หนังสือพิมพ์ฉบับอื่น เป็นเพราะว่าในการนำเสนอ ประเด็นการตรวจสอบนโยบายบ้านคนจน นสพ.กรุงเทพ ธุกิจ ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งข่าวสารที่เป็นหน่วยงาน รัฐบาลอย่างการเคหะแห่งชาติและกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีการตรวจสอบการ ก่อสร้างโครงการ ตลอดจนการบริหารจัดการโครงการ ของเอกชนในโครงการบ้านเอื้ออาทร แยกต่างหากจาก การตรวจสอบขององค์กรเฉพาะกิจ ทั้งนี้การให้ความสำคัญ กับแหล่งข่าวสารดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการ นำเสนอนโยบายประชานิยมในรัฐบาลสุรยุทธ์ของนสพ. กรุงเทพธุรกิจซึ่งให้ความสำคัญและเกาะติดนโยบายหรือ สิ่งที่รัฐบาลสุรยุทธ์ทำภายใน 1 ปี

สำหรับผลการวิจัยทิศทางหรือกรอบเนื้อหาซึ่ง สะท้อนว่าหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมีเนื้อหาบางส่วน คล้ายคลึงกันและเนื้อหาบางส่วนแตกต่างกันนั้น การ

นำเสนอเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน แสดงให้เห็นว่าเนื้อหา ส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ถูกกำหนดโดยเหตุการณ์หรือ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น ซึ่งอาจมาจากวาระ ข่าวสารนโยบาย (policy agenda) หรือวาระข่าวสาร สาธารณะ (public agenda) เช่น รัฐบาลแถลงข่าว หรือ ประชาชนรวมตัวเคลื่อนไหวคัดค้านนโยบาย ซึ่งล้วน เป็นผู้มีส่วนกำหนดทิศทางของเนื้อหาด้วยว่าจะไป อย่างไรนอกเหนือจากวาระข่าวสารที่ถูกกำหนดโดย สื่อมวลชน (media agenda) เพียงอย่างเดียว ส่วนเนื้อหา ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอแตกต่างกันนั้น เป็นเพราะปัจจัย ด้านจุดยืน/นโยบายขององค์กร และการรับรู้ของผู้รับสาร ซึ่งหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมีผู้รับสารเฉพาะกลุ่มของตน จึงส่งผลต่อการเฝ้าประตูละเอียดข่าวสารของหนังสือพิมพ์ใน การนำเสนอประเด็นหรือแง่มุมอื่นๆ เป็นของตนด้วย ทำให้ เนื้อหาที่ปรากฏขึ้นในหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมี ลักษณะแตกต่างกันไป ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอนโยบายบ้านคนจนใน รัฐบาลทักษิณ หนังสือพิมพ์ทุกประเภทนำเสนอใน ทิศทางเดียวกันว่าเป็นนโยบายที่ช่วยให้คนยากจนมี ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขณะเดียวกัน นสพ.มติชน ซึ่งเป็น หนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ มีกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่เป็น ชนชั้นกลาง ได้เลือกนำเสนอในแง่มุมของปฏิกริยาการ ยอมรับและชื่นชมนโยบายบ้านคนจน นสพ.ไทยรัฐ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ มีกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่คือ ประชาชนทั่วไป เข้าถึงชาวบ้านผู้มีรายได้น้อย ได้นำ เสนอการขัดแย้งแย่งชิงกันดูแลโครงการบ้านคนจน เพื่อ เอาใจประชาชน เนื่องจากเป็นโครงการที่ได้รับความนิยม มากจากประชาชนผู้มีรายได้น้อย และนสพ.กรุงเทพ ธุกิจ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ มีกลุ่มผู้อ่าน ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ ได้เลือกนำเสนอว่านโยบายบ้าน คนจนช่วยให้เศรษฐกิจเติบโต แต่อาจทำให้เกิดปัญหา ที่อยู่อาศัยล้นตลาด ซึ่งเป็นแง่มุมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ส่วนการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์บาง ประเภทซึ่งขัดแย้งกับหนังสือพิมพ์ประเภทอื่น อย่าง กรณีเรื่องสิทธิประโยชน์ในนโยบาย 30 บาทฯ ของ นสพ.ไทยรัฐนั้น อาจเป็นเพราะว่า นสพ.ไทยรัฐ ซึ่งมีกลุ่ม ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านทั่วไปโดยเฉพาะคนระดับล่าง

และระดับกลาง ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบาย 30 บาท นสพ.ไทยรัฐอาจมองว่าประชาชนระดับล่างและระดับกลางมีความจำเป็นต้องได้รับสิทธิประโยชน์ครอบคลุมทุกโรคตลอดจนโรคเรื้อรังต่างๆ การที่รัฐบาลทักษิณให้สิทธิครอบคลุมไม่ครบทุกโรคนั้นจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก แม้นโยบายดังกล่าวจะทำให้สิทธิรักษาโรคจำนวนมากแล้วก็ตามแต่ยังไม่ครอบคลุมครบทุกโรค การนำเสนอดังกล่าวจึงเป็นการทำหน้าที่ติดตามและสอดส่องการดำเนินนโยบายของรัฐบาล (Watchdog of the government) พร้อมสะท้อนข่าวสารความต้องการของประชาชนกลับไปยังภาครัฐ นอกจากนี้ในอีกนัยหนึ่งด้วยลักษณะของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณซึ่งมีวิธีการนำเสนอเน้นไปที่การดึงดูดความสนใจและการเข้าถึงประชาชนให้ได้มาก การพาดหัวข่าวหรือนำเสนอประเด็นการไม่ครอบคลุมครบทุกโรคจะช่วยสร้างความสนใจจากประชาชนที่ต่อหนังสือพิมพ์ได้มากขึ้นด้วย

สำหรับการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทนั้น ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทแต่ละฉบับมีความคิดหรือมุมมองต่อการคัดเลือกหรือการนำเสนอเรื่องหรือประเด็นต่างๆ เป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาไม่ใช้การนำเสนอข่าวหรือรายงานเหตุการณ์ซึ่งต้องนำไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้ว อย่างเช่นบทบรรณาธิการ ซึ่งหนังสือพิมพ์จะมีโอกาสนำเสนอโดยสะท้อนจุดยืน ความคิดเห็นหรือทัศนะของตนที่มีต่อเรื่องหรือประเด็นนั้นๆ ได้อย่างเต็มที่ จึงปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งว่าการนำเสนอบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทมีความแตกต่างกันแม้จะเป็นเรื่องหรือประเด็นเดียวกันก็ตาม ซึ่งความแตกต่างกันนั้นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจุดยืนหรือหลักการของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ได้สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งระบุว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ จุดยืนขององค์กร วิจารณ์ญาณของผู้สื่อข่าว คุณค่าทางข่าวโดยเฉพาะใน

เรื่องผลกระทบต่อสังคมของนโยบายนั้น ตลอดจนสภาพการณ์ในสังคมขณะนั้น

นอกเหนือจากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในการวิเคราะห์เนื้อหา ยังพบการสะท้อนภาพของนโยบายประชานิยมทั้งในสมัยรัฐบาลทักษิณและหลังรัฐบาลทักษิณ กล่าวคือ

ในยุคสมัยของรัฐบาลทักษิณ ได้สะท้อนภาพของนโยบายประชานิยมว่า

- เป็นนโยบายที่รัฐบาลตั้งใจและทุ่มเททำเพื่อประชาชน
- เป็นนโยบายที่ประชาชนต้องการ
- เป็นนโยบายที่ช่วยเหลือประชาชนและช่วยแก้ปัญหาอื่นๆ ในสังคมได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกระแสความไม่เชื่อมั่นในตัวนโยบายหรือการดำเนินนโยบาย หรือมีความแตกแยกในการดำเนินงาน จะปรากฏเนื้อหาในลักษณะว่า

- รัฐบาลมั่นใจว่าดำเนินนโยบายมาถูกทาง

ขณะที่ในยุคหลังรัฐบาลทักษิณ ได้สะท้อนภาพของนโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณว่า

- นโยบายมีปัญหาและข้อบกพร่อง
 - เป็นนโยบายที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน
 - ในการดำเนินนโยบายมีการใช้เงินอย่างไม่โปร่งใส
- รัฐบาลทักษิณมีความผิดจากการดำเนินนโยบาย จึงต้องเร่งดำเนินการเอาผิด

- นโยบายบางอย่างมีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการต่อไป แต่ต้องมีการแก้ไขในบางส่วน

ลักษณะดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์การถ่ายทอดอุดมการณ์นโยบายประชานิยม ซึ่งสามารถอภิปรายตามทฤษฎีการครองอำนาจนำ (Hegemony Theory) ได้ว่าทฤษฎีการครองอำนาจนำซึ่งกล่าวถึงการใช้อุดมการณ์เป็นเครื่องมือในการปกครองเพื่อทำให้เกิดการยอมรับในตัวผู้ปกครองหรือกลุ่มอำนาจนั้นเป็นการสร้างภาวะการครอบครองความคิดหรือมีอำนาจเหนือกลุ่ม/ชนชั้นอื่นๆ ในสังคม เพื่ออ้างไว้ซึ่งพลังทางการเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มตนโดยผ่านอุดมการณ์หลักของสังคม

ในสมัยที่รัฐบาลทักษิณได้บริหารปกครองประเทศอยู่นั้น ได้ใช้กลไกนโยบายในการครองอำนาจนำ ให้เห็นว่านโยบายประชานิยมซึ่งเป็นนโยบายของตนเป็นนโยบายที่ช่วยเหลือประชาชนและสังคมได้ เป็นที่ชื่นชอบต้องการของประชาชน รัฐบาลผู้เป็นเจ้าของนโยบายมีความทุ่มเทในการดำเนินนโยบายเพื่อประชาชน การใช้กลไกนโยบายดังกล่าว มีส่วนทำให้รัฐบาลทักษิณครองอำนาจนำเหนือจิตใจประชาชนจำนวนมาก ทำให้เกิดการยอมรับในตัวรัฐบาลทักษิณได้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน การฉายภาพนโยบายประชานิยมดังกล่าว เป็นการสร้างอุดมการณ์รูปแบบหนึ่ง ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์⁶ ซึ่งได้ศึกษาบทบาทของปฏิบัติการทางวาทกรรมในรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน พบว่า นายกฯ ทักษิณได้สร้างอุดมการณ์ประชานิยมให้เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับ เห็นด้วย คล้อยตามกับแนวคิดการกระทำของรัฐบาล ทำให้นายกฯ ทักษิณสามารถปกครองประชาชนได้อย่างราบรื่นและเป็นที่ยอมรับโดยใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือหลักในการชี้แจงไขว่คว้าพลังการเมืองของกลุ่มตน สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรพล พุทธรักษา ซึ่งพบว่ารัฐบาลทักษิณได้ใช้นโยบายประชานิยม เป็นกลไกหนึ่งในการครองอำนาจนำ ทำให้

เกิดการยอมรับและความยินยอมพร้อมใจจากผู้คนในสังคม เป็นการยึดพื้นที่ทางความคิดของคนในสังคมไทยไว้ได้ในเวลาหนึ่ง⁷

เมื่อสิ้นยุคสมัยของรัฐบาลทักษิณ ภาพนโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณถูกสะท้อนให้เห็นว่าเป็นนโยบายที่มีปัญหาและข้อบกพร่อง สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนและสังคม รวมทั้งมีการทุจริต ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในรัฐบาลทักษิณมีความผิดและควรได้รับการลงโทษ แม้บางนโยบายจะถูกนำมาดำเนินการต่อ แต่จำเป็นต้องมีการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนในบางส่วน การสะท้อนภาพดังกล่าว ทำให้เห็นว่าทั้งนโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณและตัวรัฐบาลทักษิณมีปัญหา สมควรต้องมีการเปลี่ยนแปลง อันสอดคล้องกับเหตุผลในการทำรัฐประหารของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) และถือเป็นความพยายามสร้างการครองอำนาจนำให้เชื่อว่าการโค่นล้มรัฐบาลทักษิณมีเหตุผลอันสมควร และเพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับในตัวรัฐบาลสุรยุทธ์ อันนำไปสู่การบริหารปกครองประเทศต่อไปได้อย่างปกติสุข โดยคนในสังคมไม่เกิดความสงสัยหรือตั้งคำถามต่อการดำเนินการของ คมช. อีกต่อไป

Faculty of
Communication Arts
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁶ ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์, “กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรมรายการนายกฯ ทักษิณคุยกับประชาชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547)

⁷ วัชรพล พุทธรักษา, “รัฐบาลทักษิณกับความพยายามสร้างภาวะการครองอำนาจนำ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549)

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2543, **มองสื่อใหม่ มองสังคมใหม่**, กรุงเทพฯ : เอดิชั่น เพรส โปรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ, 2542, **การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค**, กรุงเทพฯ : เอดิชั่น เพรส โปรดักส์.
- กาญจนา แก้วเทพ, 2547, **การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์**, กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟ.
- กิตติพงษ์ พงศ์พัฒนานุฒิ. (2539). การศึกษาสถานภาพและกระบวนการควบคุมประตู่ข่าวสารของสำนักพิมพ์หนังสือเล่มในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษม ศิริสัมพันธ์ (แปล), 2513, **ทฤษฎีสื่อสารมวลชน**, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ญาณิศภาค กาญจนวิศิษฐ์. (2547). กระบวนการสร้างความหมาย และบทบาทวาทกรรมรายการนายกฯ ทักษิณ คุยกับประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดร.ณิ คำสุข. (2540). สัมพันธภาพระหว่างหนังสือพิมพ์กับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ในช่วงต้นน้ำผึ้งพระจันทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญศรี ยี่หมะ. (2547). นโยบายหาเสียงแนวประชานิยมกับอำนาจทางเศรษฐกิจ : การศึกษาเชิงเศรษฐกิจการเมืองเกี่ยวกับความสำเร็จในการเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชนี เขยจรรยา และคณะ, 2541, **แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ ประมวลศัพท์วิชาการ ทฤษฎีสำคัญ วิธีศึกษาวิจัย**, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวฟ้าจำกัด
- พีระ จิโรสภณ, 2528. **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พีระ จิโรสภณ, **ประมวลสาระชุดวิชา หน่วยที่ 10 ปรัชญา นิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพ็ญฤดี ธีรวิฑูวงศ์. (2542). การสื่อความหมายจากประเด็นทางการเมืองผ่านการ์ตูนการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฟาริดา เตชะวรินทร์เลิศ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เท่าทันสื่อ กับการได้รับอิทธิพลด้านการกำหนดความสำคัญแก่ข่าวสาร และการเลือกกรอบในการตีความข่าวสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลีรัตน์ อนุตรวัฒนกุล. (2545). กระแสความคิดที่หยุดนิ่งและความคิดที่เคลื่อนไหวกรณีข่าวสารสามแฉะในหนังสือพิมพ์รายวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล พุทธรักษา. (2549). รัฐบาลทักษิณกับความพยายามสร้างภาวะการครองอำนาจนำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิรัช ลภีรัตนกุล, 2544, นิเทศศาสตร์กับการประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาด, กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2541, การสื่อสารกับการเมือง, กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภัตย์ แอนด์ พริ้นติ้ง, 2541.

ไสว บุญมา. “ประชานิยมกับเคนส์,” กรุงเทพฯธุรกิจ. 1 ตุลาคม 2547 : 16.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (บรรณาธิการ), 2550. สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2549, ทักษิณา-ประชานิยม, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.

ภาษาอังกฤษ

Claes H. de Vreese, (2005). “News framing: Theory and typology,” **Information Design Journal+ Document Design**13(1).

Werner J. Severin and James W. Tankard, 2001, **Communication Theories: Origins, Methods, and Uses in the Mass Media**, University of Texas at Austin.

เว็บไซต์

PSU: Cultural Studies Group . (2008). **Hegemony**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :<http://cultstudies.blogspot.com/2008/11/hegemony.html>